

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

FINANČNÍ GRAMOTNOST

PRACOVNÍ SEŠIT

1.ČÁST

CZ.1.07/1.2.00/14. 1.2/0052

BEZ OBAV – ZVLÁDNU TO

Kolektiv autorů Euforall o.s.

OSOBNÍ ÚDAJE:

JMÉNO:.....

PŘÍJMENÍ:.....

DĚTSKÝ

DOMOV:.....

ADRESA

BYDLIŠTĚ:.....

.....

KONTAKTY:

MOBIL:

E-MAIL:.....

Obsah

1	Proč být finančně gramotní	11
1.1	Průvodci finanční gramotností – rodina Rozumných:	12
1.2	Co jsou to vlastně peníze	14
1.3	„Peníze jsou až na prvním místě“	15
1.4	Jak funguje a co to je trh peněz	16
1.5	K čemu jsou peníze dobré	18
1.6	Proč se pracuje, a vydělávají se peníze	20
1.7	Jak funguje obchod a k čemu slouží peníze	21
1.8	Peníze v budoucnu	22
1.9	Podstata a cíle hospodářské politiky státu	23
1.9.1	Subjekty:	24
1.10	Finanční riziko	26
1.11	Vstup do dospělosti	27
1.12	Chrám konzumu	29
1.13	Dluhy se musí platit	32
1.13.1	Čas dluhy nevyřeší	33
1.13.2	Lichva	36
1.13.3	Jak se dostat z dluhové pasti – oddlužení	36
1.14	Seznamte se, jsem Koruna česká	41
1.15	KVÍZ - ÚSPORY A INVESTICE	50
1.15.1	ÚKOLY – PENÍZE A PROCENTA	51
1.15.2	ÚKOL – UMÍŠ NAKUPOVAT?	53
1.15.3	ÚKOLY - V CESTOVNÍ KANCELÁŘI	53
1.15.4	ÚKOL – V PIZZERII	57
1.16	Shrnutí	60
2	Finanční gramotnost – peněžní, cenová, rozpočtová	64
2.1	Peněžní gramotnost	65
2.1.1	Hotovostní styk a hotovostní operace	65
2.2	Co je to hotovostní styk a hotovostní operace	66
2.2.1	Hotovostní styk	66
2.2.2	Hotovostní operace	66
2.2.3	Bezhotovostní styk	67
2.2.4	Způsob plateb z vašeho účtu v bance	71
2.2.5	Charakteristika finančních institucí	71

2.3	Cenová gramotnost – vývoj cen a inflace.....	73
2.3.1	Co je to inflace	73
2.4	Nákup a inflace.....	74
2.4.1	Důsledky inflace.....	75
2.4.2	Co je to deflace.....	75
2.4.3	Cena peněz v čase.....	75
2.5	Tvorba finančního plánu	76
2.5.1	Deset dobře míněných rad k sestavení finančního plánu	76
2.5.2	Jak sestavit finanční plán.....	77
2.6	Rozpočtová gramotnost.....	78
2.7	Administrativně právní – právo ochrany spotřebitele, reklamace	79
2.7.1	Právo ochrany spotřebitele	79
2.8	Finančně gramotný občan	82
2.8.1	Jak se chová finančně gramotný občan?.....	83
2.9	Jak funguje ministerstvo financí?.....	84
2.9.1	Tok peněz	86
2.10	Co je to poptávka a nabídka a k čemu slouží	88
2.11	Jak se tisknou peníze a čím je kryta měna.....	91
2.12	KVÍZ - ÚTRATY A PLATBY.....	92
2.13	Cvičení	92
2.14	Shrnutí	93
3	Tržní ekonomika a peníze	98
	Co to je tržní ekonomika?	99
3.1	Co to je plánovaná ekonomika a jak funguje	103
3.2	Jak to fungovalo u nás před rokem 1989.....	104
3.3	K čemu slouží peníze jako platidlo	107
3.4	Banky a koloběh peněz.....	109
3.5	Dělba práce od pravěku po dnešek.....	112
3.6	Dělba práce v rodině.....	114
3.7	Stanovení ceny výrobku – výpočet.....	116
3.7.1	Jak si můžete spočítat Daň s přidané hodnoty (DPH)	116
3.7.2	Směna peněz.....	117
3.8	Kurzovní lístek – výměna bez poplatku	118
3.8.1	ÚKOLY – Zoologická zahrada	119
3.9	Shrnutí	124
4	Všechno má svého majitele, vše někomu patří	128
4.1	Ochrana vlastnictví.....	129

4.1.1	Všechno má svého majitele.....	129
4.1.2	Rozhodčí doložka.....	129
4.1.3	ČERNÁ LISTINA KLAMAVÝCH PRAKTIK.....	131
4.1.4	JAK SE BRÁNIT NEKALÉMU JEDNÁNÍ.....	131
4.2	Podvodná volání a sms zaplavují ČR	132
4.3	Shrnutí	135

Úvodní slovo

Zamysleli jste se někdy nad tím, co je bohatství života? Když položíme tuto otázku deseti lidem, dostaneme z největší pravděpodobností deset různých odpovědí. Zejména pak, pokud si tento průzkum provedeme napříč populací. Dozvíme se, že je to zdraví, štěstí, láska, děti, vzdělání, práce, rodina, úspěch, bohatství.....a v neposlední řadě peníze, ne jako bohatství, ale k životu, přiměřeně, přiměřeně.....

Ať chceme, nebo nechceme, jak se říká, „Peníze jsou až na prvním místě“. Zkrátka a dobře, od té doby, co byly peníze vynalezeny jako platidlo a jedna z motivací v práci, bez peněz se žít nedá.

Ale jak se opět říká „Štěstí, si za peníze nekoupíš.“

Když se zeptáte dobře placeného profesionálního fotbalisty, nebo podnikatele, co je pro něho nejdůležitější, dostanete většinou jasnou odpověď – rodina.

Když se zeptáte na totéž například sportovního střelce, řekne vám, že více peněz by neškodilo.

PROČ?

Odpověď je celkem jednoduchá. Fotbalista, si vzhledem ke svému vytížení rodiny moc neužije. Dokáže jí sice materiálně zabezpečit, ale děti mu vyrůstají pod rukama a on nemá tolik času být s nimi, kolik by si přál.

Sportovní střelci to mají naopak. Závodů není v kalendářním roce tolik, a proto mohou být více s rodinou, ale tento sport je například proti fotbalu „Popelkou“.

Co ale mají oba společné, je odpovědnost vůči rodině. Oba ji chtějí zabezpečit.

ODPOVĚDNOST úzce souvisí s FINANČNÍ GRAMOTNOSTÍ.

Svět se nám více otevřel, přináší nové možnosti – pro připravené. Rizika, pro méně připravené, nebo nepřipravené.

Jak říká vodník Čochtan v Divotvorném hrnci: "... a přes okraj té kánoehu přesahovalo to břicho s tím opaskem s tím nápisem: 'Vždy připraven!', a on nebyl připravenej... Tak sem ho za ten opasek stáh do vody..."

Pro všeobecnou gramotnost je nutné, umět: číst, psát, počítat, jak říkala babička „Aby tě v obchodě nešidili“, ale dnes už nestačí.

V dnešní době k tomu patří FINANČNÍ GRAMOTNOST“ a já si dovolím dodat k babiččině poučení: „**Aby tě různí filutové a tuneláři neokradli**“.

Život není peříčko. A kdo je odpovědný a je si vědom rizik – nástrah života – začne jednou, na prahu dospělosti, ale i v dospělosti uvažovat, zda být zaměstnancem, nebo podnikatelem.

Aby se mohl dobře rozhodnout, musí na misku vah položit mimo jiné argumenty, ten nejpodstatnější – ekonomiku. Odkud budu brát peníze na to, abych uživil sebe a následně rodinu?, abych neživořil, nežil z „ruky do úst“, nebo nedej bože na dluh?

Už i v pohádce Sůl nad zlato zjistili, že ta země, kde „pečení holubi padají do hu ..(úst) „ na této planetě, které říkáme ZEMĚ, není.

Snahou není někoho poučovat, nebo se tvářit jako Děd Vševěd. Život se většinou skládá z kroků pokus – omyl.

Prostě snažte se být připraveni, nejen se tak tvářit, aby vás „za ten opasek někdo nestáhl do hlubin....“

Olga a Jiří Halíkovi

ÚVOD

Ve školách, i v dětských domovech bohužel, byla, je a bude šikana. Šikana je velmi často založena na vydírání spolužáků, i spolubydlících o kapesné, i o různé předměty, po kterých vyděrači zatouží, což úzce souvisí s finanční gramotností.

Proto je nutná obrana. Jedním ze způsobů je výuka, která se nazývá ASERTIVITA = VCÍTĚNÍ SE, do pocitů těch druhých. Těch, kterým je ubližováno. Naučit se ovládat svoje emoce – výbušnou část povahy. Naučit se SEBEOVLÁDÁNÍ.

V dětských domovech dostáváte kapesné ve výši podle věku. Mladší jej obratem promění ve sladkosti, starší na cigarety a později alkohol. Ne jinak se někteří z vás chovají k učebním pomůckám, kdy kroužítka, pravítka, tužky, vyměňujete za zmíněné pamlsky a cigarety.

Ano, jako obchodníci se můžete v budoucnu živit, ale obchod není o zcizení věcí a následné výměně. Slušný obchod je o poctivé práci.

Někteří z vás také záměrně ničí svoje oblečení a myslí si, že je hrdinství, roztrhat třeba rifle, nebo bundu. Ale ujišťuji vás, že hrdinství vypadá úplně jinak. Stejně mě musí dát nové. Je to dáno tím, že nemáte žádné povědomí o hodnotě peněz a vynaložení úsilí, které je potřeba k získání odměny za práci. A tímto směrem se bude ubírat výuka FINANČNÍ GRAMODNOSTI, vás dospívajících.

Navštívíme vesničku SPOŘILOVICE, ulici Penízkovu, ve které rodina Rozumných bydlí.

Vesnička Spořilovice

Ulice Penízková

Průvodcem, který se nám bude snažit zpříjemnit cestu finanční gramotností, bude rodina Rozumných.

Prosím představte se - rodina Rozumných.

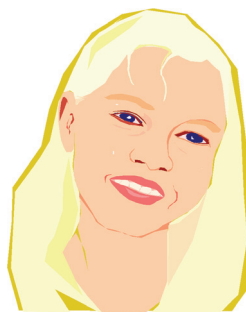
MÁMA MARCELA
Učitelka

TÁTA MARTIN
Bankovní úředník

SYN MAREK 10 LET

DCERA MARTINA 14 LET

Motto:

„Chcete-li být otroky bank a platit si náklady svého vlastního otroctví? Pak je nechte vytvářet peníze...“ Josiah Stamp, guvernér Bank of England, 1920

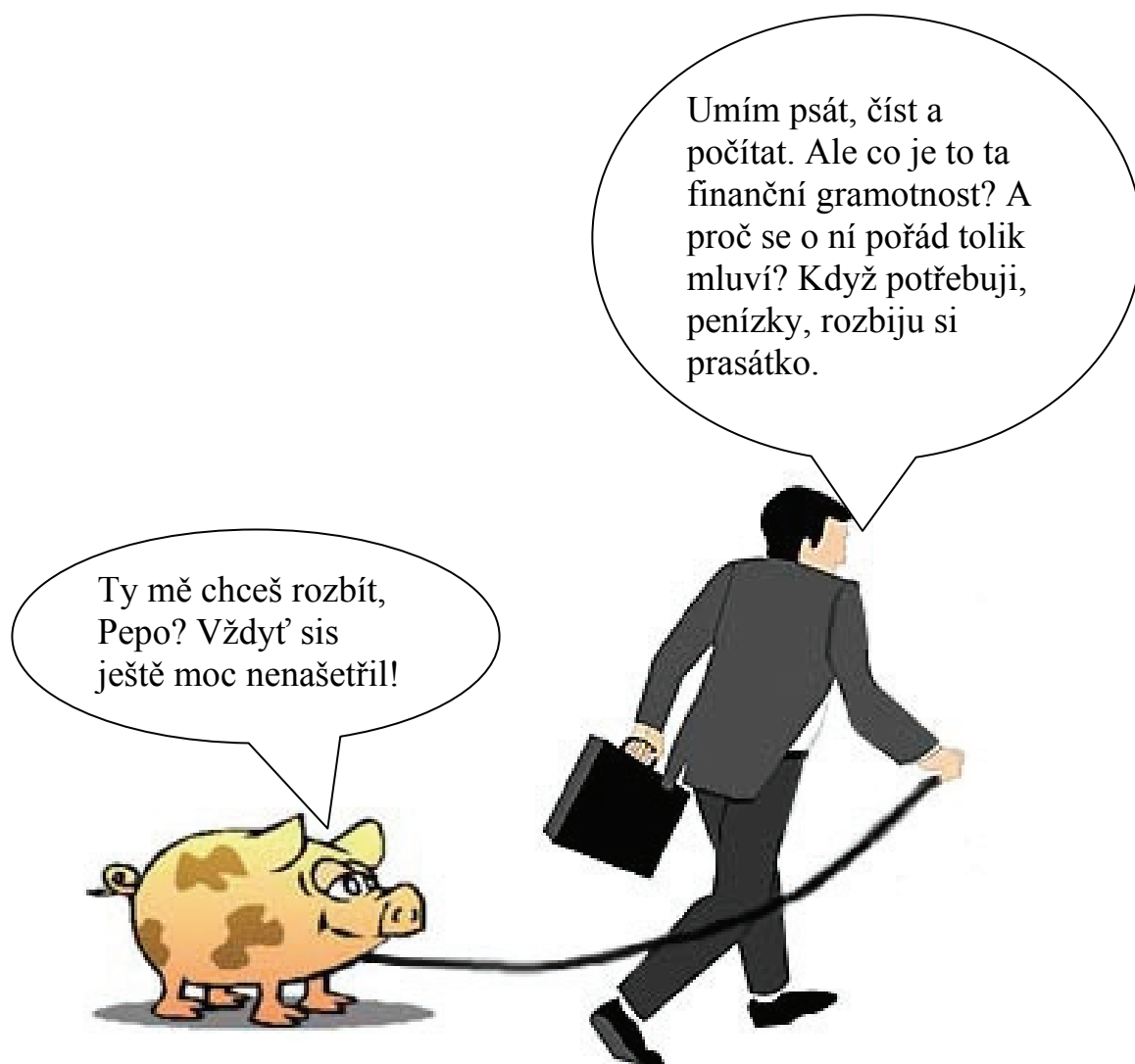
Peníze jsou jednoduše prostředek, který používáme pro směnu zboží a služeb.

1 Proč být finančně gramotní

LEKCE 1

Studijní cíle:

Po prostudování této lekce byste měli být schopni: formulovat a vysvětlit základní pojmy finanční gramotnosti, popsat jednotlivé cíle modulu, popsat metody uplatnění finanční gramotnosti v praxi. Co jsou to vlastně peníze, k čemu jsou dobré a jak funguje trh s penězi. Jaký bude význam peněz v budoucnu. Základní hospodářské cíle státu, jehož jsme součástí. Finanční rizika, co na nás chystají obchodníci, proč se dluh musí platit, co je to lichva a jak se dostat z dluhové pasti. Vyznat se v české měně.

1.1 Průvodci finanční gramotností – rodina Rozumných:

Táta si jako každý večer po večeři sedl do svého oblíbeného křesla, zapnul si televizi, začínaly zprávy a těšil se na kafe, které chystala manželka v kuchyni. V rohu si na zemi s auty hrál syn Marek. Tomu je 10 let a úkoly už měl hotové. Ale za chvíli bylo všechno jinak. Ze svého pokoje přišla 14-ti letá dcera Martina. Posadila se na gauč a vyrušila otce z jeho bohubilé činnosti.

„Tati, dnes nám ve škole říkali, že budeme mít jako nepovinný předmět jakousi finanční gramotnost. Ty jsi bankéř, co myslíš, mám tam chodit? Bude to mít pro mě smysl? Stejně si ještě nevydělávám, co potřebuji, mám od vás, tak proč se mám učit šetřit? Co budu potřebovat, to mi poradiš, ne. Já bych raději chodila do tanečního kroužku.“

Táta si položil noviny na kolena a podíval se na Martinu. „Milá dcero, já si myslím, že tanečních si ještě užiješ, ale pokud u vás bude jako mimoškolní aktivita finanční gramotnost, tak ti ji mohu vřele doporučit. To totiž, jak se asi mylně domníváš, není jen o bance a o penězích. Finanční gramotnost má mnohem větší záběr. Ale jestli chceš, můžeme si o tom popovídat.“

„Tak jo.“

„Tady bude učená debata, já se klidím do pokoje.“

„Ne, ne synáčku nikam, bude dobře, když si o tom něco poslechněš i ty“, umravnila Martina maminka, která přinesla kafe a přisedla si k Martině.

„Takže, co si představíte, když se řekne finanční gramotnost?“

Tak se zapojíme do diskuze i my. Napište, co si představíte, když se řekne finanční gramotnost:

A teď si запиšte správnou definici tak, jak ji vysvětlil táta Martin:

*„Já bych řekla, že jeto především o zodpovědnosti. Jak říkáte vy mladí - jaký si to uděláš, takový to máš -. A také o znalosti. Víte jak se říká - neznalost zákona neomlouvá -. Jistě, nikdy nikdo všechno nemůže vědět, ale je nutné mít povědomí o tom, kde co najdu. **PŘECE SE NEHCETE NECHAT ZBLBNOUT REKLAMOU A POTOM ŘÍKAT – ALE ONI ŘÍKALI.** Každý by měl umět hospodařit a být za svá rozhodnutí plně odpovědný. Moje babička říkala – „**POUŽÍVEJ SELSKÝ ROZUM MARTINKO**“.*

„A jak selský rozum vypadá“, zeptal se Marek.

„To je to, že nebudeš za vším a ve všem hledat vědu, ale budeš přemýšlet a hlavně se poučíš z chyb, které jsi udělal ty, i z chyb ostatních.“

MY JSME Z CENTRÁLNÍCH ÚŘADŮ. NEVIDĚL JSTĚ TĚDY, STREJDO, POBÍHAT SELSKÝ ROZUM ?

ZDROJ: <http://www.google.cz/images>

1.2 Co jsou to vlastně peníze

- S penězi se přeci denně setkáváme. Platíme s nimi nákupy v obchodech, pořizujeme si za ně různé zbytečnosti, ale i věci praktické a užitečné.
- Zpočátku stačil člověk svoji materiální potřebu pokrýt ze zdrojů vlastní práce, ale brzy se začaly jeho nároky zvyšovat tou měrou, že se o výrobu a její produkty začal dělit
- Výměnný obchod byl obchodem bezprostředním a trvalo ještě několik tisíciletí, než člověk vymyslel a poprvé, jako prostředníka obchodu použil peněz.
- Výměnný obchod se rozrostl tou měrou, že již v době bronzové křižovaly Evropou četné obchodní karavany.
- Směnný obchod vzal za své vynálezem peněz. V tomto období bere na sebe úlohu všeobecného ekvivalentu kov.
- Kov měl proti ostatním ekvivalentům nesporné výhody. Snadno se dělil, vážil a přepravoval, drahé kovy, kterým dal obchod záhy přednost, navíc nepodléhaly korozi, byly stálé a přitom i dostatečně vzácné proto, aby nebylo pro vyjádření určité hodnoty třeba velkého jejich množství.
- Obchodníci začali zlaté, stříbrné či měděné slitky označovat hodnotou hmotnosti a později i různými obrazy a symboly.

- V Čechách se platilo na počátku 10. století jakýmsi jemnými šátečky. Deset takových šátečků vyrovnalo se cenou denáru., které již byly nějaké to desetiletí v oběhu v sousedním Bavorsku a které znala západní Evropa od dob Karla Velikého (768 - 814) - pro denáry.
- Mince chápali současníci jako zboží - směňování zboží za zboží: stříbro za látky, stříbro za jídlo, stříbro za šperky, stříbro za suroviny, brzy vedle stříbra stojí v popředí zájmu obchodníků i zlato.
- Dnešní peníze nemají již ani zbožní charakter. Peníze, jimiž dnes běžně hradíme nákupy v obchodech, jsou tzv. peníze kreditní.

1. Co to jsou a k čemu se používají peníze:

1.3 „Peníze jsou až na prvním místě“

„Podívejte se mládeži, samozřejmě, velmi důležité jsou peníze. Jistě, jak se říká „ale štěstí si za ně nekoupíš“, to je pravda, ale mohou ke štěstí dopomoci.“

„No, mě zatím ke štěstí stačí kapesné. Stejně, když něco potřebuji, tak si vám řeknu, a buď to dostanu, nebo taky ne. Hlavně jsem šťastnej, že jsme spolu, jako rodina.“

Maminka i táta se rozesmáli. „Jistě Marečku, tvým hlavním úkolem je se dobře učit a připravovat se na život. Potřebu peněz pocítíš až později, až se sám budeš nucen starat o rodinu.“

Víte co, když jsme se pustili do této debaty a já jsem přišel o zprávy, tak ať to má smysl. Víte, jak funguje a co to je trh peněz?“ zeptal se táta.“

„Jo, já vím. Chodím přece s mámou na trh pro zeleninu. Tam je trh a platíme penězi, ne kartou.“

Zbytek rodiny se pobaveně rozesmál.

„Bráško, to je tržnice. Trh s penězi je něco jiného, že táto.“ Ozvala se se smíchem Martina.

„Takže, jak to funguje, k čemu jsou peníze dobré“, začal táta s vysvětlením:

1.4 Jak funguje a co to je trh peněz

Historie:

Peníze prošly svým vývojem. Jako první byly KOMODITNÍ PENÍZE – funkci peněz plnily např. dobytek, kožešiny, maso, výrobky, byl to tzv. SMĚNÝ OBCHOD. Fungoval asi takto:

„Já ti dám 2 a ty mě 1 . To byla SMĚNA NATURÁLNÍ, neboli jak se dnes říká BARTROVÝ OBCHOD..

Doba se vyvíjela a ke slovu přišly drahé kovy. ZLATO a STŘÍBRO

A vývoj opět pokročil a bylo nahrazeno papírovými penězi.

Papírové peníze byly praktičtější a výhodnější, než drahé kovy.

Doba pokročila, až k dnešku.

Trh s penězi je nabídka a poptávka po množství

Jednotlivé státy světa, mimo státy EU, které jsou tzv. Eurozóně a jejich měnou

EURO „€“

Mají svoji měnu. Při obchodování je třeba určit kurz měn. Kurz je pohyblivý a má na něj vliv několik faktorů, např. pohyb cen na burze, stabilita a nestabilita politické situace v příslušném státě, životní úroveň atd.

Směny peněz probíhají v bankách a směnárnách, které stanovují dvě ceny.

- a) NÁKUP – cena, za kterou od nás měnu banky a směnárny koupí
- b) PRODEJ – cena, za kterou nám měnu vymění

Např.

1. Potřebujeme směnit EURO za Kč: Banka od nás EURO vykoupí za 24,50Kč
2. Pokud si ale budeme chtít koupit totéž EURO, zaplatíme bance 25,01 Kč + manipulační poplatek, který není pravidlem

2. **Uved'te příklady směnného obchodu a co je u takového obchodu důležité:**

3. **Co je to trh s penězi:**

4. **Co je to EURO:**

5. **Co je nákup:**

6. Co je to prodej:

1.5 K čemu jsou peníze dobré

Uvedeme na příkladu prodeje a koupi statku

Peníze jako prostředek směny

Peníze nám poskytují možnost, např. směnit statek HORNÍ za statek DOLNÍ bez toho, abychom hledali člověka, který chce směnit to samé DOLNÍ za

HORNÍ. Se splněním této funkce bohatě stačí prodat statek A na jednom trhu a za utržené peníze koupit statek HORNÍ na jiném trhu.

Peníze jako prostředek oceňování

Tato funkce zaručuje, že nám peníze umožňují oceňovat statky a služby tím, že jim dávají cenu. Dovoluje nám převést odlišné statky jako např. lidskou práci a suroviny na peníze a jejich cenu pak můžeme používat k jejich vzájemnému porovnávání. Bez této funkce by výrobci nebyli například schopni určit, jaké kombinace vstupů mají při výrobě využít, protože by nebyli schopni porovnat vzácnost výrobních zdrojů.

Peníze jako uchovatel hodnot

Díky této funkci máme možnost odložit část směny na později, tedy např. prodáme statek HORNÍ a získané peníze si necháme. Toto v barteru nebylo možné, tam jsme museli směnit statek za jiný. Zajímavé je, že peníze tuto funkci nemusí splňovat vždy na takové úrovni (a často ani nesplňují), jako jiné komodity. Ale i přesto lidé obvykle značnou část svého bohatství drží právě v penězích, a to především kvůli jejich dobré likviditě (je možné je rychle proměnit v libovolný jiný statek).

7. **K čemu vám slouží peníze, uveďte svoje představy:**

8. **Co je to peněžní směna:**

9. **Hodnota peněz:**

1.6 Proč se pracuje, a vydělávají se peníze

Práce je prostředek, jak si vyděláme peníze. Někomu se podaří spojit potřebné

s užitečným. Práce je jeho koníčkem. Například , nebo , ale

 , stejně dobře to může být profese, zedník, účetní, učitel atd. Práce by nám měla přinášet uspokojení.

Peníze jsou nástrojem ohodnocení naší práce. Každá profese je jinak ohodnocena a stejně jako ani dva lístečky nejsou stejné, tak i když dva dělají totéž, nemusí to být totéž.

Má na to vliv takzvaná PRODUKTIVITA PRÁCE, což je poměření, kolik je kdo schopen vykonat práce v daném časovém úseku, přímo úměrné kvalitě odvedené práce.

Příklad:

Dva truhláři dostanou úkol vyrobit stejnou židli. Jejich výsledek práce může být různý. Pepa ji bude dělat 6 hodin, Petr 8 hodin. Vyšší produktivitu má Pepa – byl dříve hotov o 2 hodiny.

Pokud je kvalita obou výrobků v pořádku, vydělá si Pepa více, protože např. 4 židle vyrobí za 24 hodiny, a může pracovat na jiné zakázce. Petr 4 židle vyrobí za 32 hodiny. Rozdíl v produktivitě práce je, $32 - 24 = 8$ hodin, což je jeden pracovní den.

Peníze jsou mezinárodně uznávané platidlo a umožňují nám žít. Nakupovat potraviny, platin bydlení, koníčky. Peníze přeměňujeme v tak zvané HMOTNÉ A NEHMOTKÉ STATKY.

- Hmotný statek např. telefon

- Nehmotný např. jídlo

10. Co nám přináší práce:

11. Co je to produktivita:

12. Uved'te 3 příklady hmotných statků:

13. Uved'te 3 příklady nehmotných statků:

1.7 Jak funguje obchod a k čemu slouží peníze

Řekněme si to jinak. **Co je obchod?**

K obchodu patří znalost a dodržování Prvků logistických služeb

Základní pravidlo: „Obchod je uzavřen, až když je zaplacen“

14. Napište co nejvíce příkladů, jak funguje obchod:

15. K čemu slouží peníze:

16. Napište, co víte o financích:

1.8 Peníze v budoucnu

“Někteří lidé tvrdí, že peníze v budoucnu nebudou potřeba. Odvolávají se na to, že již dnes jsou běžné tzv. bezhotovostní platby, platby kreditní kartou a nově se zavádí možnosti nákupu prostřednictvím počítače - nákup přes

Internet. V takovém digitálním obchodě si vezmete pomocí myši košík, přetáhnete si do něj všechno, co si na monitoru vašeho počítače z ikon vyberete a při placení pouze pod výslednou sumu, kterou po vás počítač požaduje, zapíšete číslo vaší kreditní karty, nebo jste-li vlastníkem elektronické peněženky, vsunete ji do terminálu. Vzápětí vám z obchodu přinesou váš nákup. Tak vypadá zatím téměř sci-fi vize obchodu někdy po roce 2015. První krůčky zde však již takový obchod udělal. Nemůžeme prozatím počítat s okamžitou donáškou nákupu do domu, avšak objednávka a následná zásilka vybraného zboží na dobírku je dnes ve vyspělých zemích světa běžnou praxí. U nás, ve starém dobrém srdci Evropy si na takové služby budeme muset ještě nějaký ten čas počkat.

Já jsem v tomto směru konzervativní, ale na druhou stranu jsem v mládí četl Julia Verna, kdy mnozí odborníci té doby ho pokládali za snílka a blázna. A jeho sny se naplnily. Uvidíme.“

17. Jaká je vaše představa o funkci peněz v budoucnu:

1.9 Podstata a cíle hospodářské politiky státu

Martinu finanční gramotnost zaujala, a proto se rozhodla pro samostudium. Tak to zkusíme s ní. Spolu s Martinou si řekneme něco o hospodářské politice státu.

Někdy je třeba věci „rozštípnout“

1.9.1 Subjekty:

Hospodářská politika se nás dotýká dnes a denně, přímo i nepřímo. Subjekty:

parlament – volení zástupci občanů, kteří schvalují zákony této země. Schvaluje státní rozpočet na daný rok, (kolik stát v daném roce vybere od občanů a firem na daních a co bude z těchto peněz financovat).

vláda – nejvyšší výkonný orgán státu, podílí se i na legislativním procesu (sama iniciuje zpracování návrhů zákonů a překládá je ke schválení parlamentem) Vláda je základním tvůrcem hospodářské politiky.

centrální banka – střeží a koriguje komerční banky, udržuje měnovou stabilitu

18. Co je to parlament:

19. Co je to vláda:

20. Co je to Centrální banka:

21. Čtyři cíle hospodářské politiky:

„Jo Martinko, a když už jsi se do toho tak zabrala, nezapomeň na jedno. V životě ti nikdo nedá nic zadarmo. Všechno s sebou nese rizika.

Znalost finančních rizik, ať již krátkodobých, nebo dlouhodobých není radno podceňovat. Podceňování a „silné svaly“ se vždy vymstí.

„Já na to mám.....“

„Nikdo nemá nikdy nic mítí za definitivní“ zpívá se v jedné písničce pánů Voskovce a Wericha. Mnohonásobně to platí u hospodaření s vlastními penězi. Dnes je máte a zítra

Podívejme se kolem sebe. Zadlužení nezvládají nejen jedinci, rodiny, ale i ti, u kterých bychom to nečekali. BANKY.

Důvod? Nezvládli finanční rizika.

A ta čekají zejména na mladou generaci. Dosud neexistuje systematická výuka finanční a ekonomické gramotnosti. Neměli ji ani rodiče, takže v tomto případě není co předávat. „

Jak se říká: „Kde nic není ani čert nebere.“

1.10 Finanční riziko

ODPOVĚDNOST

Toto slovo by nás mělo provázet celým našim životem. Odpovědnost k sobě a zejména ke svým nejbližším.

*Odpovědnost není možná bez znalosti **FINANČNÍCH RIZIK**.*

Každý z nás se dostal do pro něho mezní životní situace, kterou bylo nutno řešit potřebou peněz.

22. Uved'te alespoň 3 příklady finančních rizik:

„A také myslete mládeži na to, že jednou a to bude dříve, než se nadějete, budete dospělí a to znamená postavit se na vlastní nohy se všemi důsledky, které jsou s tím spojeny.“

1.11 Vstup do dospělosti

“Neznám člověka, který, když mu bylo 15 let a procházel pubertou, nechtěl už být dospělí. Všichni jsme si mysleli, že „až budu velký, budu si dělat, co chci“. A až ta dospělost přišla, najednou, jsme zjistili, že máme spousty povinností a že si můžeme dovolit dělat méně, co chceme, než když jsme byli děti.“

23. Vyjmenujte některé povinnosti dítěte:

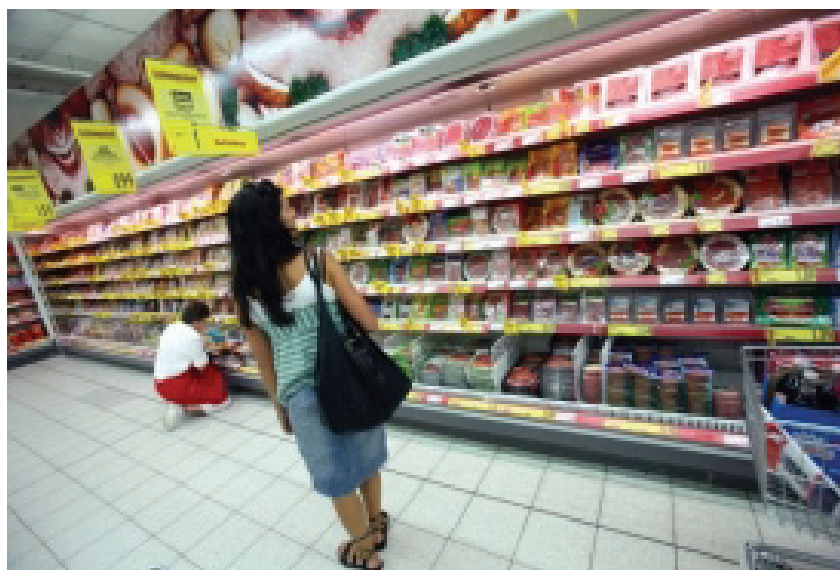

24. Vyjmenujte některé povinnosti dospělého člověka:

„Takže, nic se nemá přehánět. Umýt, zuby vyčistit, věci na zítra připravit a spát. Zítra je taky den. A abych nezapomněla, tatínku, zítra musíme doplnit zásoby potravin. Takže k večeru musíme zajet na nákup do supermarketu. A žádné obličeje nedělej, já tě vidím, i když se nedívám. Ty a Marek chodíte do lednice častěji než do práce. Marku nic neříkej, já vím, že jsi ve vývinu. Takže zítra...“ ukončila maminka pro dnešek debatu.

1.12 Chrám konzumu

Jak maminka večer řekla, tak druhý den bylo...vzhůru do „chrámu konzumu.“

V obchodě u pokladny se potkali s ředitelem supermarketu. Je to spolužák pana Rozumného.

- „Tak, co, nakoupeno, spokojenost?“ zeptal se kamarád, ředitel
- „Jo, ale máš tady nejdražší chleba, jaký jsem kdy koupil.“ Odpověděl jsem.

Pan ředitel očividně znervózněl. Rychle se zeptal paní pokladní, kolik stojí chleba a pak na mě vrhnul nechápavý pohled.

Pan Rozumný se rozesmál. „Tak se podívej, co všechno mám v košíku a to jsem šel koupit jen chleba. Takže teď mám chleba místo za 20 Kč, z mého pohledu za 352 Kč.“

Ředitel okamžitě pochopil, oči, se mu šibalsky rozsvítily, pohrozil na mě prstem a dodal „Málem jsi mě dostal ty..... Jo a chod' pro chleba častěji, to víš, musím plnit plán.“

- „Jo a brát prémie.“ Reagoval jsem
- „To taky, to taky.“ Odpověděl s hlasitým smíchem a dodal, „to víš, máme schopné market'áky“ ti vědí jak na to.....

Košík je vrchovatý a táta si oddychnul. Zase na pár dní pokoj. Ale jíst musí.....

Řečeno lidsky:

„Market'áci“ kolem nás spřádají důmyslnou pavoučí síť a těší se, kolik se nás do ní chytí.

V zásadě na nakupování není nic zlého. Ale problém vznikne, když vydáváme více, než vyděláme – zadlužujeme se.

Hodně lidí si myslí že „Půjčka není dluh, dluhem se stává, až ve chvíli, kdy přestanou být schopni půjčku splácet“.

25. Víte co je to marketing:

26. Která konkrétní reklama tě dokáže oslovit:

27. Která reklama se ti nelíbí:

28. Kdybyste byli dospělí, nakupovali byste podle reklamy, nebo podle svého vkusu a citu:

Táta a máma Rozumných úspěšně dorazili domů, kde už na ně čekaly dva hladové krky. „Pomalů, pomalů, napřed práce, potom jídlo.“

Pojďte nám to všechno pomoci vyložit a pak bude večere.“ Krotila oba potomky maminka.

„Doufám, že jste si na ten nákup nevzali půjčku. Nerada bych skončila na ulici“. Rýpla si Martina. „Nemusíš mít obavy, dcerunko, my s maminkou jsme odpovědní, ale o tom, že se dluhy musí platit, si popovídáme po večeri.“ Rozptýlil obavy táta.

1.13 Dluhy se musí platit

Kupte teď a splácejte až za rok. To jsou lákadla zejména některých cestovních kancelářů.

Dluhy Vám udělají „vítr v kapsách.“

1.13.1 Čas dluhy nevyřeší

Špatný dluh je dluh, díky kterému výdaje rostou rychleji než příjmy.

„Takže mládeži, chtěli jste vědět, co jsou to dluhy, tak si o nich něco řekneme.

At' vám říká, kdo chce, co chce, dluhy se musí platit.

Očekávat, že se nasbírané splátky nějak časem zaplatí - například až nastoupíte znovu do práce - je hloupost. Snažte se řešit svou situaci okamžitě. Ale nebud'te zoufalí z toho, že se výsledky nedostaví do týdne či měsíce. Půjčených peněz jste si jistě také užívali déle. Nejhorší, co můžete udělat, je platit jednu půjčku druhou a postupovat od relativně přehledného bankovního sektoru k soukromým lichvářům.“

„Na začátku je nutnost, třeba když se něco pokazí, nebo prostě touha si něco koupit, pořídit, ale nemám na to dostatek finančních prostředků na svém kontě. Každý má na půjčku a tím následné zadlužení jiný pohled. Já si je sama pro sebe dělím na půjčky potřebné a nepotřebné.“

„No jo maminko a jak poznáš co potřebné a co ne.“

„To vše souvisí opět s mojí a tatínkovou odpovědností. A také na žebříčku hodnot, který si sestavíte.“

„Co je to žebříček hodnot a jak ho sestavíš?“

„Žebříček hodnot to jsou priority ve tvém životě. A každý je má jiné. Třeba kdo je vážně nemocný, dává na první místo zdraví, kdo žije sám, tak rodinu, kdo má málo peněz, tak peníze. Vždy si určí jako první to, co je pro něho nejdůležitější a pak si určí další pořadí. Pochopili jste?“

„Aha, takže mojí prioritou je být nejhezčí ze třídy, mít nejlepší mobil, jo a značkové oblečení a kabelku.“ Představila s úsměvem svůj žebříček hodnot Martina.

„Ha ha ha, tak jsme se zasmáli. Sice vtipný, ale tvůj žebříček by měl být naprosto jiný. Být zdravá, dobře se učit, chovat se spořádaně, neodmlouvat, zbytečně neutrácet a tak dále.“

„Ale jo mami, to byla legrace.“

„Ale vraťme se k nutným a zbytečným dluhům,“ „Potřebné si půjčit je, když se vám v zimě pokazí topení, nebo vám teče do střechy. Za nepotřebné považuji se zadlužit nato, abych koupila dovolenou pro nás čtyři u moře, nebo dárky na vánoce. Když nemáme na dovolenou našetřené peníze, tak si odpočineme doma a bude jezdit na kole po okolí. A dárky koupíme za tolik peněz, které mohu použít z našich úspor. To jsou priority a hodnoty, které s tatínkem vyznáváme. Záleží jen na vás, co si z toho do života vezmete sami.“

29. Sestavte svůj žebříček hodnot:

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____
6. _____
7. _____

30. Napište 3 věci, na co byste si půjčili peníze:

31. Napište 3 věci, na co byste si nepůjčili peníze:

1.13.2 Lichva

Kdo je to lichvář?

Osoba, nebo osoby, které zneužívají něčí rozumové slabosti a tísně do které se člověk dostane a na vysoký úrok půjčují peníze.

Nebankovní sektor

Na ten se obracíme v tísní, pokud nám neposkytnou půjčku banky.

1.13.3 Jak se dostat z dluhové pasti – oddlužení

Nový insolvenční zákon umožnil i běžným občanům zbavit se snadno dluhů. Jenže tato cesta není snadná a může vás na konci čekat studená sprcha a oči pro pláč.

Čtyři mýty o oddlužení

1. Podat návrh je jednoduché.
2. Návrh na osobní oddlužení není potřeba připravit.
3. Osobní oddlužení vždy dopadne dobře.
4. Návrh na oddlužení dopadne podle mých představ.

Pokud chce dlužník svoji situaci řešit, musí sám podat na sebe návrh na úpadek.

Nový insolvenční zákon umožnil i běžným občanům zbavit se snadno dluhů. Jenže tato cesta není snadná a může vás na konci čekat studená sprcha a oči pro pláč.

Čtyři mýty o oddlužení

1. Podat návrh je jednoduché.
2. Návrh na osobní oddlužení není potřeba připravit.
3. Osobní oddlužení vždy dopadne dobře.
4. Návrh na oddlužení dopadne podle mých představ.

Všechno má svůj řád a proto je vhodné obrátit se na odborníky. Nám postačí, že víme o této možnosti. V případě, že máte problém s dluhy, ověřte si napřed, zda můžete využít oddlužení. Ne každý dlužník se může oddlužit.

Šťastný konec není pravidlem.

Příklad reálného dlužníka

Závazek	Věřitel	Částka v Kč	Stav
Revolvingová půjčka	Profireal	44 000	Dluh
Úvěr	Cofidis	50 082	Dluh
Kreditní karta	Essox	25 000	Dluh
Úvěr	Essox	16 000	Dluh
Spotřebitelský úvěr	eBanka	114 000	Dluh
Kreditní karta	UniCredit Bank	26 843	Rozsudek
Úvěr	Citibank	157 000	Exekuce návrh
Kreditní karta	Citibank	46 720	Exekuce návrh
Kreditní karta	GE Money Multiservis	117 148	Exekuce příkaz
Penále z prodlení	Bytové družstvo	154 584	Rozsudek
Celkem		751 377	

Jedna dobře míněná rada. Než přemýšlet nad tím, jak se dostat z dluhové pasti je, jak se do této pasti vůbec nedostat – být finančně gramotný.

32. Kdo je to lichvář:

33. Co je bankovní sektor:

34. Co je nebankovní sektor:

35. Co je insolvenční zákon:

36. Co je to oddlužení:

<http://www.magnetnafinance.cz/pohledavky-magnet/rady-co-kdy-delat/oddluzeni>

37. Jaká bude reálná hodnota stokoruny po deseti letech při pětiprocentní míře inflace?

38. Vítek navštívil Ameriku. Domů si dovezl suvenýr – mapu USA, kterou koupil za 25 dolarů. Kolik zaplatil v přepočtu na Kč? Co potřebuje znát pro výpočet?

39. Rodina Holubů letěla do Kanady a potřebovala 100 CAD (kanadských dolarů). Kolik Kč potřebovala ke směně v Lidlance, jestliže poplatek za směnu je 3 %?

- 40. O Vánocích se rodina Mikulova společně radila o příští dovolené. Shodli se na tom, že nejraději by se podívali do Řecka. Z katalogů cestovních kanceláří se rozhodují mezi následujícími nabídkami: (Tabulka s nabídkou z CK). Zjistěte, kolik by Mikulovi zaplatili cestovní kanceláři za každý z těchto zájezdů, když pojedou všichni – rodiče, patnáctiletá Jarka a devítiletý Ivan. Nejraději by se stravovali formou polopenze. Pro dovolenou zvolili začátek prázdnin. Pomocí internetu.**

- 41. Odhadněte, kolik korun by Mikulovi zaplatili za benzin na cestu do Benátek, pokud by si zvolili dopravu vlastním automobilem. Jedna cesta 810 km. Zjistěte si aktuální cenu benzínu.**

Úlohy jsou zadány pomocí tabulek aktuálních nabídek cestovních kanceláří.

1.14 Seznamte se, jsem Koruna česká

ČESKÉ BANKOVKY

vzor 1997

1. Lokální stupňovitý vodoznak - portrét Karla IV.; u vzoru 1993 je vodoznak umístěn výše.
2. Ochranný okénkový proužek s mikrotextem "100 Kč".
3. Ochranná vlákna; vzory 1993 a 1995 ochranná vlákna nemají.
4. Soutisková značka v podobě písmen "ČR", část viditelná na líci, v průhledu viditelná celá; u vzorů 1993 a 1995 má soutisková značka podobu písmen "CS".
5. Skrytý obrazec "100".
6. Mikrotext; u vzoru 1993 jsou v mikrotextu drobné odchylky

vzor 1997

1. Lokální stupňovitý vodoznak - portrét Karla IV.; u vzoru 1993 je vodoznak umístěn výše.
3. Ochranná vlákna; vzory 1993 a 1995 ochranná vlákna nemají.
4. Soutisková značka v podobě písmen "ČR", část viditelná na líci, v průhledu viditelná celá; u vzorů 1993 a 1995 má soutisková značka podobu písmen "CS"

vzor 1998

- 1.** Lokální stupňovitý vodoznak - portrét J.A.Komenského; u vzorů 1993 a 1996 vodoznak méně výrazný, s menším odstupňováním mezi nejtmavší a nejsvětlejší částí
- 2.** Ochranný okénkový proužek s mikrotextem "200 Kč"; část bankovek vzoru 1993 má užší ochranný okénkový proužek s mikrotextem "200 Kčs".
- 3.** Ochranná vlákna; vzory 1993 a 1996 ochranná vlákna nemají.
- 4.** Soutisková značka v podobě písmen "ČR", část viditelná na líci, v průhledu viditelná celá; u vzorů 1993 a 1996 má soutisková značka podobu písmen "CS".
- 5.** Skrytý obrazec "200".
- 6.** Mikrotext; u vzoru 1993 je jiný mikrotext v konturách města Naarden

vzor 1998

- 1.** Lokální stupňovitý vodoznak - portrét J.A.Komenského; u vzorů 1993 a 1996 vodoznak méně výrazný, s menším odstupňováním mezi nejtmavší a nejsvětlejší částí
- 3.** Ochranná vlákna; vzory 1993 a 1996 ochranná vlákna nemají
- 4.** Soutisková značka v podobě písmen "ČR", část viditelná na líci, v průhledu viditelná celá; u vzorů 1993 a 1996 má soutisková značka podobu písmen "CS"
- 5.** Mikrotext; u vzoru 1993 je jiný mikrotext v konturách města Naarden

vzor 2009

- 1.** Lokální stupňovitý vodoznak - portrét Boženy Němcové, negativní číslo 500, květ petrkliče
- 2.** Ochranný okénkový proužek s mikrotextem " ČNB 500 Kč"
- 3.** Ochranná vlákna; vzory 1993 a 1995 viditelná ochranná vlákna nemají
- 4.** Soutisková značka v podobě písmen "ČR", část viditelná na líci, v průhledu viditelná celá; u vzorů 1993 a 1995 má soutisková značka podobu písmen "CS"
- 5.** Skrytý obrazec "500"
- 6.** Opticky proměnlivá barva – stylizovaný květ čtyřlísté růže mění barvu ze zlaté na zelenou, předcházející vzory opticky proměnlivou barvu neměly
- 7.** Mikrotext; u vzoru 1993 jsou drobné odchylky v mikrotextu

vzor 2009

- 1.** Lokální stupňovitý vodoznak - portrét Boženy Němcové, negativní číslo 500, květ petrkliče
- 3.** Ochranná vlákna; vzory 1993 a 1995 viditelná ochranná vlákna nemají
- 4.** Soutisková značka v podobě písmen "ČR", část viditelná na rubu, v průhledu viditelná celá; u vzorů 1993 a 1995 má soutisková značka podobu písmen "CS"
- 5.** Mikrotext; u vzoru 1993 jsou drobné odchylky v mikrotextu

vzor 2008

- 1.** Lokální stupňovitý vodoznak - portrét Františka Palackého a negativní číslo 1000 s lipovým listem
- 2.** Ochranný okénkový proužek s mikrotextem "ČNB 1000 Kč"
- 3.** Ochranná vlákna; vzor 1993 viditelná ochranná vlákna neměl
- 4.** Soutisková značka v podobě písmen "ČR", část viditelná na lici, část na rubu, v průhledu viditelná celá; u vzoru 1993 měla soutisková značka podobu písmen "CS" a byla umístěna více vpravo, v koruně stromu
- 5.** Skrytý obrazec "1000"
- 6.** Opticky proměnlivá barva - na listu v koruně stromu na levé straně, změna ze zlaté na zelenou; vzor 1993 opticky proměnlivou barvu neměl
- 7.** Iridiscentní pruh – dvoubarevný, při sklopení zlatý a fialový nádech, negativně vyznačená čísla 1000; vzor 1993 iridiscentní pruh neměl
- 8.** Mikrotexty

vzor 2008

- 1.** Lokální stupňovitý vodoznak - portrét Františka Palackého a negativní číslo 1000 s lipovým listem
- 3.** Ochranná vlákna; vzor 1993 ochranná vlákna neměl
- 4.** Soutisková značka v podobě písmen "ČR", část viditelná na lici, část na rubu, v průhledu viditelná celá; u vzoru 1993 měla soutisková značka podobu písmen "CS" a byla umístěna více vlevo
- 5.** Mikrotexty

vzor 2007

- 1.** Lokální stupňovitý vodoznak - portrét Emy Destinnové, číslice 2000, ornament
- 2.** Ochranný okénkový proužek s mikrotextem "ČNB 2000 Kč"
- 3.** Ochranná vlákna
- 4.** Soutisková značka v podobě písmen "ČR", část viditelná na líci, v průhledu viditelná celá
- 5.** Skrytý obrazec "2000"
- 6.** Opticky proměnlivá barva - na strunách lyry, změna ze zlaté na zelenou
- 7.** Iridiscentní pruh - dvoubarevný, při sklopení zlatý a modrý nádech, vzorovaný, s opakujícími se negativními číslicemi 2000
- 8.** Mikrotext

vzor 2007

- 1.** Lokální stupňovitý vodoznak - portrét Emy Destinnové, číslice 2000, ornament
- 3.** Ochranná vlákna
- 4.** Soutisková značka v podobě písmen "ČR", část viditelná na rubu, v průhledu viditelná celá
- 8.** Mikrotext

vzor 2009

- 1.** Lokální stupňovitý vodoznak - portrét T. G. Masaryka, negativní číslo 5 000, orlice
- 2.** Ochranný okénkový proužek s mikrotextem "ČNB 5000 Kč"
- 3.** Ochranná vlákna; vzor 1993 ochranná vlákna neměl
- 4.** Soutisková značka v podobě písmen "ČR", část viditelná na líci, v průhledu viditelná celá; u vzoru 1993 měla soutisková značka podobu písmen "CS"
- 5.** Skrytý obrazec "5000"
- 6.** Opticky proměnlivá barva - na šestiúhelníkové ploše s hlavou lva na levé straně, změna ze zlaté na zelenou; u vzoru 1993 z purpurové přes zlatou na zelenou
- 7.** Iridescentní pruh - dvoubarevný, při sklopení zlatý a fialový nádech, vzorovaný, s opakujícími se čtveřicemi lipových listů a negativními čísly 5000; vzor 1999 při sklopení zlatý nádech, negativně vyznačená čísla shora dolů při pravém okraji, vzor 1993 iridescentní pruh neměl
- 8.** Mikrotext

vzor 2009

- 1.** Lokální stupňovitý vodoznak - portrét T. G. Masaryka, negativní číslo 5 000, orlice
- 2.** Ochranná vlákna; vzor 1993 ochranná vlákna neměl

3. Soutisková značka v podobě písmen "ČR", část viditelná na rubu, v průhledu viditelná celá; u vzoru 1993 měla soutisková značka podobu písmen "CS"

4. Mikrotext

ČESKÉ MINCE

1 Kč - vzor 1993 v oběhu od 09.06.1993

ražba v r. 1993 Royal Canadian Mint Winnipeg, od r. 1994 Bižuterie Jablonec, a.s. (od října 1995 změna názvu na Bižuterie Česká Mincovna, a.s.)

technické parametry - materiál ocel galvanicky pokovená niklem, magnetická, kulatá, hmotnost 3,6 g, průměr 20 mm, síla 1,85 mm, hrana vroubkovaná, 80 vroubků

tolerance v obsahu niklu - 0,5 %, v hmotnosti $\pm 0,15$ g, v průměru $\pm 0,1$ mm a v síle $\pm 0,13$ mm

autorka návrhu akademická sochařka Jarmila Truhlíková-Spěváková, lící strana - český lev, rubová strana - velké hodnotové číslo nad svatováclavskou korunou

kvalita - od r. 1997 v oběhu i mince ve špičkové kvalitě (proof), ražené výhradně pro ročníkové sady

2 Kč - vzor 1993 v oběhu od 09.06.1993

ražba v r. 1993 a 1994 Royal Canadian Mint Winnipeg, od r. 1994 i Bižuterie Jablonec, a.s. (od října 1995 změna názvu na Bižuterie Česká Mincovna, a.s.), od r. 1995 pouze Jablonec

technické parametry - materiál ocel galvanicky pokovená niklem, magnetická, jedenáctihran, hmotnost 3,7 g, průměr 21,5 mm, síla 1,85 mm, hrana zaoblená a hladká

tolerance v obsahu niklu - 0,5 %, v hmotnosti $\pm 0,15$ g, v průměru $\pm 0,1$ mm a v síle $\pm 0,13$ mm

autorka návrhu akademická sochařka Jarmila Truhlíková-Spěváková, lící strana - český lev, rubová strana - velké hodnotové číslo vedle velkomoravského šperku (gombíku)

kvalita - od r. 1997 v oběhu i mince ve špičkové kvalitě (proof), ražené výhradně pro ročníkové sady

5 Kč - vzor 1993 v oběhu od 09.06.1993

ražba v r. 1993 a 1994 Royal Canadian Mint Winnipeg, od r. 1994 i Bižuterie Jablonec, a.s. (od října 1995 změna názvu na Bižuterie Česká Mincovna, a.s.), od r. 1995 pouze Jablonec

technické parametry - materiál ocel galvanicky pokovená niklem, magnetická, kulatá, hmotnost 4,8 g, průměr 23 mm, síla 1,85 mm, hrana hladká

tolerance v obsahu niklu - 0,5 %, v hmotnosti $\pm 0,15$ g, v průměru $\pm 0,1$ mm a v síle $\pm 0,13$ mm

autor návrhu akademický sochař Jiří Hrcuba, lící strana - český lev, rubová strana - velké hodnotové číslo na pozadí stylizovaného Karlova mostu s hladinou Vltavy; lipový lístek na mostě symbolizuje jednu z mostních věží

kvalita - od r. 1997 v oběhu i mince ve špičkové kvalitě (proof), ražené výhradně pro ročníkové sady

10 Kč vzor 1993 v oběhu od 12.05.1993, varianta 1995 v oběhu 01.11.1995

Mince existuje ve dvou vzorech - vzor 2000

ražba v r. 1993 Hamburgische Münze Hamburg, od r. 1994 Česká mincovna v Jablonci nad Nisou

technické parametry - materiál ocel plátovaná a galvanicky pokovená mědí, magnetická, kulatá, hmotnost 7,62 g, průměr 24,5 mm, síla 2,55 mm, hrana vroubkovaná, 144 vroubků; tolerance v obsahu mědi - 1 %, v hmotnosti $\pm 0,25$ g, v průměru $\pm 0,1$ mm a v síle $\pm 0,05$ mm

autor návrhu akademický sochař Ladislav Kozák

lící strana - český lev

rubová strana - hodnotové číslo na pozadí národní kulturní památky Petrov v Brně

rozdíly mezi variantami - upravena rubová strana, iniciály autora návrhu přemístěny; v původní variantě byly vpravo od hodnotového čísla, v nové jsou při spodním okraji mince uprostřed

kvalita - od r. 1997 v oběhu i mince ve špičkové kvalitě (proof), ražené výhradně pro ročníkové sady

20 Kč vzor 1993 v oběhu od 12.05.1993

Mince existuje ve více vzorech: vzor 2000

ražba v r. 1993 a 1994 Hamburgische Münze Hamburg, od r. 1995 Bižuterie Jablonec, a.s. (od října 1995 změna názvu na Bižuterie Česká mincovna, a.s.)

technické parametry - materiál ocel plátovaná slitinou mědi a zinku v poměru 750:250 a galvanicky pokovená slitinou mědi a zinku v poměru 720:280, magnetická, třináctihran, hmotnost 8,43 g, průměr 26 mm, síla 2,55 mm, hrana zaoblená a hladká

tolerance ve složení slitiny $\leq 1 \%$, v hmotnosti $\leq 0,25$ g, v průměru $\leq 0,1$ mm a v síle $\leq 0,05$ mm

autor návrhu akademický sochař Vladimír Oppl, lící strana - český lev, rubová strana - hodnotové číslo vedle postavy sv. Václava ztvárněné podle pomníku na Václavském náměstí v Praze, na pozadí nápis z tohoto pomníku

kvalita - od r. 1997 v oběhu i mince ve špičkové kvalitě (proof), ražené výhradně pro ročníkové sady

50 Kč, vzor 1993 v oběhu od 07.04.1993

ražba v r. 1993 a 1994 Hamburgische Münze Hamburg, od r. 1995 Bižuterie Jablonec, a.s. (od října 1995 změna názvu na Bižuterie Česká Mincovna, a.s.)

technické parametry - bimetalická mince, materiál ocel, ve středu plátovaná slitinou mědi a zinku v poměru 750:250, na mezikruží plátovaná a galvanicky pokovená mědí, magnetická, kulatá, hmotnost 9,7 g, průměr 27,5 mm, z toho střed 17 mm, síla 2,55 mm, hrana hladká

tolerance v obsahu mědi $\leq 1 \%$, v hmotnosti $\leq 0,25$ g, v průměru $\leq 0,1$ mm a v síle $\leq 0,05$ mm

autor návrhu akademický sochař Ladislav Kozák, lící strana - ve středu český lev, na mezikruží hodnotové číslo, rubová strana - ve středu seskupení budov charakteristických pro Prahu, na mezikruží latinský nápis

kvalita - od r. 1997 v oběhu i mince ve špičkové kvalitě (proof), ražené výhradně pro ročníkové sady

1.15 KVÍZ - ÚSPORY A INVESTICE

Zdroj: <http://www.dolceta.eu/ceska-republika>

1.15.1 ÚKOLY – PENÍZE A PROCENTA

1 %	
5 %	
10 %	
20 %	
25 %	
50 %	
75 %	
120 %	

10 %	
cena po slevě o 20 %	
20 %	
25 %	
110 %	
cena po zdražení o 30 %	
polovina ceny	
cena po zlevnění o čtvrtinu	

1.15.2 ÚKOL – UMÍŠ NAKUPOVAT?

1. V košíku mám džus za 26 Kč, sáček pomerančů za 40 Kč a pečivo za 20 Kč. Stačí mi na zaplacení 100 Kč?

DŽUS _____

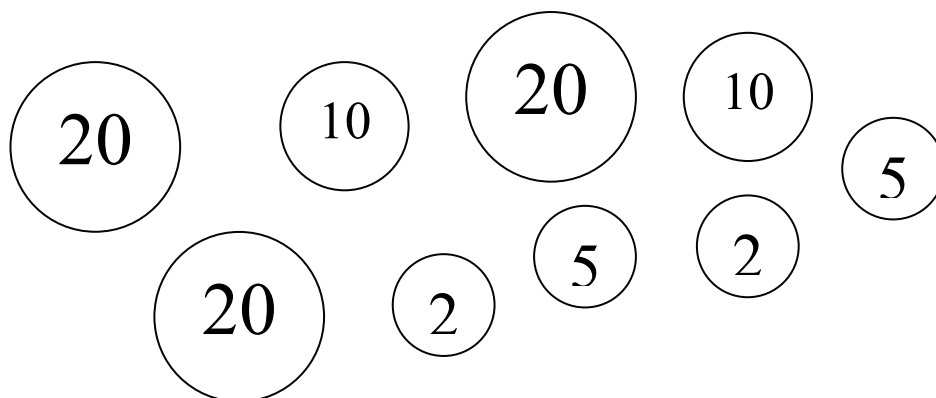
POMERANČE _____

PEČIVO _____

celkem _____

Odpověď: _____

2. Můžu si koupit pastelky, které stojí 87 Kč, když mám v peněžence tyto mince?

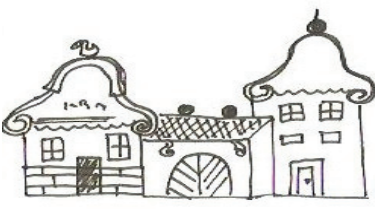

Odpověď: _____

3. Jakými mincemi můžu zaplatit nákup za 18 Kč? Namaluj možnosti.

1.15.3 ÚKOLY - V CESTOVNÍ KANCELÁŘI

Jsi majitelem cestovní kanceláře. Novákoví si vybírají dovolenou. Maminka by ráda na poznávací zájezd za českou historií, tatínek by zase rád navštívil různé zajímavé přírodní úkazy, Jarda by chtěl do hor a Markétku láká kempování.

		
MOŘE Polopenze na osobu 24 763,- Plná penze na osobu 32 876,-	LYŽOVÁNÍ Polopenze na osobu 14 443,- Plná penze na osobu 22 396,-	TURISTIKA Polopenze na osobu 4 763,- Plná penze na osobu 6 852,-
		
HISTORIE Polopenze na osobu 8 253,- Plná penze na osobu 11 656,-	VODÁCI V NÍŽINĚ Polopenze na osobu 3 113,- Plná penze na osobu 5 354,-	JESKYNĚ Polopenze na osobu 19 755,- Plná penze na osobu 23 834,-

1. Označ pro ně červeně nabídky, kde by mohla Markéta kempovat, a zeleně místa, kde by se líbilo Jardovi. Žlutou použij na dovolenou, kde by byl spokojený tatínek, a modrou na nabídky, kam by asi chtěla maminka.

2. Najdeš jim místo, kde by mohli být spokojeni alespoň tři členové rodiny?

3. Vypočítej Novákům cenu za dovolenou na tomto místě ve variantě s polopenzí i plnou penzí.

4. Vybrali si levnější variantu. Zjisti, kolik ušetří.

5. Volá ti klient. Má nabídku jiné cestovní kanceláře. Za stejnou dovolenou, jakou mají vybranou Novákovi, zaplatí 21 555 Kč. Doplň.

„Dovolená u nás vás vyjde

_____.

Ušetříte _____ Kč.“

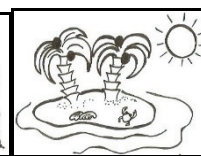
6. Seřaď nabídku dovolených od nejlevnější po nejdražší. Zaokrouhli ceny pro případné zdražení nebo dny se slevou.

rekreace	pořadí	zaokrouhleno na desítky	zaokrouhleno na stovky	zaokrouhleno na tisíce	zaokrouhleno na desetitisíce	zaokrouhleno na statisíce
MOŘE						
LYŽOVÁNÍ						
TURISTIKA						
HISTORIE						
VODÁCI						
JESKYNĚ						

7. Vybarvi obrázek, který odpovídá zápisu $<$, $>$, $=$.

$> ? >$

$> ? <$

8. Kolegyně ti někde založila seznam s počtem účastníků na nejbližší termín. Znáš jen celkové ceny. Odhadni, kolik zákazníků si objednalo pobyt na jednotlivých místech. Svůj odhad si ověř na kalkulačce.

místo	polopenze na osobu	celková cena	počet zákazníků – odhad	počet zákazníků
	24 763,-	32 919,-		
	14 443,-	332 189,-		
	4 763,-	42 867,-		
	19 755,-	59 265,-		

9. Firma si u tebe objednala zájezdy pro své zaměstnance. Vystav firmě fakturu. Vymysli si adresu své firmy.

Cestovní kancelář POHODA

Fakturuji Vám za 2 zájezdy do HOR, 3 za TURISTIKOU, 6 do JESKYNÍ
a 1 k MOŘI _____ Kč.

S pozdravem _____

(Podepiš se.)

1.15.4 ÚKOL – V PIZZERII

1. Do tvé pizzerie přišli 3 hosté. Každý z nich chce za pizzu utratit maximálně 200 Kč. Porad' jim, jaké přílohy si k základní pizze za 89 Kč zvolit, abys jejich přání vyhověl.

Vystav každému za pizzu účet.

příloha	váha	cena
pizza základní	300 g	89,-
salám	150 g	28,-
šunka	120 g	23,-
slanina	100 g	17,-
ementál	30 g	29,-
gouda	150 g	31,-
paprika	100 g	12,-
rajče	50 g	8,-

Účet pizza základní 89,-

Účet pizza základní 89,-

Účet pizza základní 89,-

2. Zapiš a vyřeš.

a) pizza + salám + rajče + ementál = _____

b) pizza + gouda + ementál + paprika = _____

c) pizza + dvojitá porce šunky + rajče = _____

d) pizza + trojitá porce slaniny + gouda = _____

3. Pojmenuj pizzy z předchozího cvičení podle příloh, seřaď je vzestupně podle ceny a zapiš i s cenou do jídelníčku.

a) _____

c) _____

b) _____

d) _____

pizza s kuřecím masem 326,-

.....

.....

.....

.....

4. Dokážeš sestavit pizzu podle přání hosta přesně za 200 Kč?

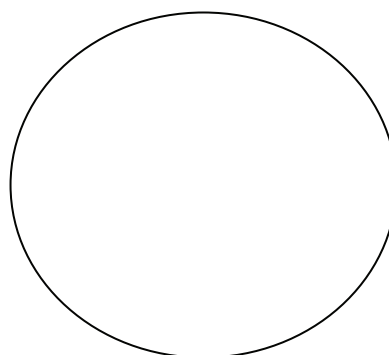
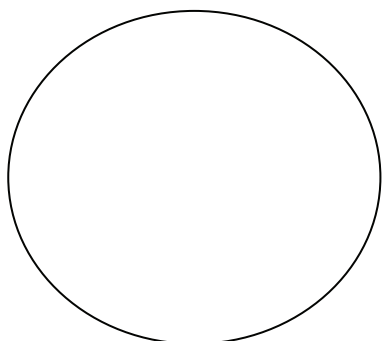
5. Vypočítej, kolik by stála podle tvého ceníku nejdražší pizza. Kolik by vážila?

PRÁCE PRO RYCHLÍKY A ŠIKULY

6. Jelikož došlo ke zdražení potravin, jsi nucen zaokrouhlit ceny. Doplň tabulku.

příloha	váha	původní cena	nová cena
pizza základní	300 g	89,-	
salám	150 g	28,-	
šunka	120 g	23,-	
slanina	100 g	17,-	
ementál	30 g	29,-	
gouda	150 g	31,-	
paprika	100 g	12,-	
rajče	50 g	8,-	
celkem			

7. Sečtením původních cen a sečtením nových cen ověř, zda budou nové ceny CELKOVĚ VYŠŠÍ než ceny původní.

8. Rozděl hostům první pizzu na poloviny a druhou na čtvrtiny.

SKUPINOVÁ PRÁCE – spoj síly s kolegy z pizzerie

9. Máte nabídnout sponzorovi pro firemní večírek co největší počet pizz, které splní svou cenou kritérium:

$$150 > \text{pizza} < 105$$

Odhadujte a ověřujte sečtením.

Sponzor zadal stejný úkol několika pizzeriím (dalším skupinám) v okolí. Kdo mu rychleji odpoví a nabídne co největší počet pizz?

Např. pizza + salám + rajče 89 Kč + 28 Kč + 8 Kč = 125 Kč

1.16 Shrnutí

Jaké jste získali poznatky?

- *Jak formulovat a vysvětlit finanční gramotnost*
- *Co to jsou a k čemu se používají peníze*
- *Jak funguje a co to je trh peněz*
- *K čemu nám slouží peníze*
- *Co je to peněžní směna a hodnota peněz*
- *Proč pracujeme a vyděláváme peníze*
- *Co to jsou hmotné a nehmotné statky*
- *Jak funguje obchod a k čemu slouží peníze*
- *Jaké je budoucnost peněz*
- *Význam vlády, parlamentu a České národní banky*
- *Jaká jsou finanční rizika*
- *Co nás čeká a nemine při vstupu do dospělosti*
- *Na co nás lákají super a hyper markety – jak na nás působí reklama*
- *Jak čelit dluhům, zbytečně se nezadlužit, jak se dostat do dluhové pasti-oddlužení*
- *Sestavili jsem „žebříček svých současných hodnot“*
- *Co je to lichva a kdo je lichvář*
- *Seznámili jsme se s Korunou českou*
- *Vyhodnotili jsem KVÍZ ÚSPORY A INVESTICE a poradili jsme si s úkoly v lekci*

Kalendář finanční gramotnosti

1	
2	
3	
4	
5	
6	
7	
8	
9	
10	
11	
12	
13	
14	
15	
16	
17	
18	
19	
20	
21	
22	
23	
24	
25	
26	
27	
28	
29	
30	
31	

POZNÁMKY:

2 Finanční gramotnost – peněžní, cenová, rozpočtová

LEKCE 2

Studijní cíle:

Po prostudování této kapitoly byste měli být schopni: formulovat a vysvětlit základní rozdíly peněžní, cenové a rozpočtové gramotnosti, popsat jednotlivé typy finanční gramotností, vědět co je to hotovostní a bezhotovostní styk, co je to kontokorent, druhy platebních příkazů, k čemu slouží inkaso, co je inflace a deflace, vědět jak se tvoří finanční plán, jakou úlohu mají ministerstvo financí, vláda a parlament, tok státních finančních prostředků, z čeho je tvořen státní rozpočet, co je nabídka a poptávka, kde se tisknou peníze a čím jsou kryty, některé zahraniční měny, popsat příklady z praxe.

Vítejte opět u rodinky Rozumných.

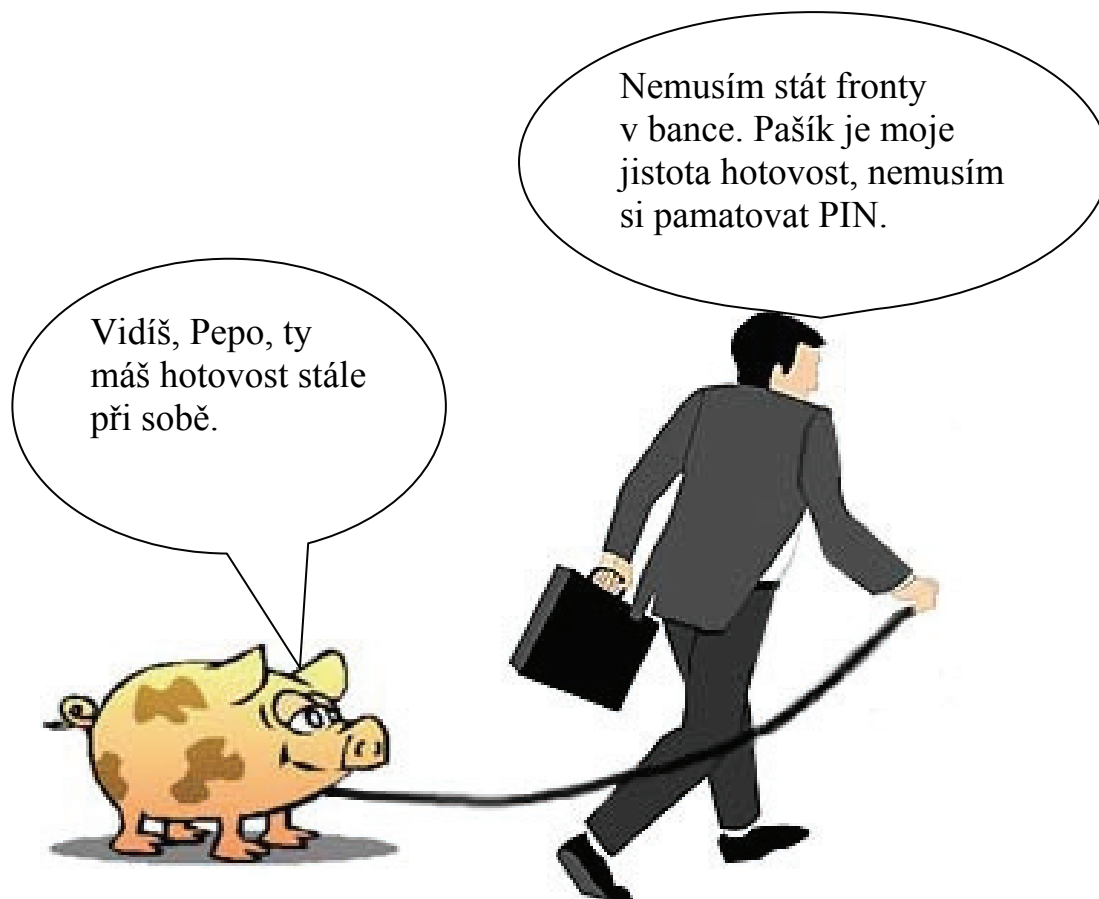
2.1 Peněžní gramotnost

DEFINICE:

Peněžní gramotnost představují kompetence nezbytné pro správu hotovostních a bezhotovostních peněz a transakcí s nimi a dále správu nástrojů k tomu určených (např. běžný účet, platební nástroje apod.).

- **Peníze, to je platidlo**, V naší republice je Koruna česká, v USA Dolar, ve většině států EU je to Euro atd.
- **Finance to jsou peněžní transakce** = převodu peněžních prostředků. Např. si zafinancuji jazykový kurz, dovolenou atd.

2.1.1 Hotovostní styk a hotovostní operace

„Jo tati, ještě jsi mi nedal kapesné na tento týden, nezapomněl jsi na mě.“

„Ne nezapomněl, ale prosím tě, nemám u sebe peníze. Ty máš na svém účtu úspory. Vyber si týdenní kapesné kartou a já ti peníze převedu na tvůj účet přes internetbanking. Domluveno?“

„Dobře, ale ne abys na to zapomněl. Říkal jsi, že jsem peněženě gramotná, že se učím dobře s penězi hospodařit a to jak s hotovostí, tak s penězi na účtu. Jo a s platební kartou nehraju mariáš, vím jak a kdy ji použít.“

2.2 Co je to hotovostní styk a hotovostní operace

2.2.1 Hotovostní styk

- Vklad a výběr hotovosti u přepážek peněžních ústavů.
- Prostřednictvím vkladového bankomatu obdrží držitel platební karty hotovost - 24 hodiny/denně

2.2.2 Hotovostní operace

- valuta nákup
- valuta prodej
- deviza nákup
- deviza prodej

42. Co je to hotovostní styk:

43. Co je to hotovostní operace:

44. Co je to PIN a proč je důležité ho chránit:

2.2.3 Bezhotovostní styk

- šetříte na poplatcích,
- nečekáte ve frontách na pokladnu,
- přes elektronické bankovníctví zaplatíte vše z pohodlí domova/kanceláře.

2.2.3.1 Platební karty – platby jsou zcela zdarma

- Debetní karta
- Kreditní karta

O přestávce volal Marek tátovi. „Ahoj tati, vyber prosím tě peníze z bankomatu. Večer od tebe potřebuji 330 Kč na školní pomůcky.“

„Marečku, zaplat' to prosím tě svojí kartou v obchodě a já ti to převedu na tvůj účet a bude to bez poplatku. Za výběr z bankomatu musím platit, za platbu kartou ne. To přece víš.“

„Vím, táto, a dopadnu jako Martina. Ta si vybrala kapesné, ale zatím jsi ji peníze nepřevedl. Já jsem s ní mluvil.“

„Neboj, Marečku, nikdy jsem vás neošidil. Hned po obědě zadám příkaz k platbě.“

„Tak já ti budu věřit, ale ne že mě zklameš, táto,“ ukončil hovor Marek zároveň se zvoněním na další hodinu.

Pomocí platební karty se můžete i levně pojistit pro cesty do zahraničí. Pojištění platí většinou 12 měsíců, a pokud jej nezrušíte, platí po stržení příslušné částky, automaticky dál.

Takže, když se kdykoliv rozhodnete pro cestu do ciziny, nemusíte se bát, odjedete bez pojištění a je vám jedno, jestli je „pátek, nebo svátek“.

A na pláži v Turecku můžete v klidu vyslechnout hovor manželské dvojice seniorů z Česka:

- „Karle, nechod' daleko do moře. Jen tam kam vystačíš.“ Volá na manžela slunící se manželka.*
- „Ale Maruško, víš, že umím dobře plavat.“*
- „Jo umíš, doma v rybníce. Ale tady přijde vlna, spláchne tě. Slyšíš mě, vrat' se. Víš, že jsme ušetřili 600 Kč za cestovní pojištění.“*

45. Co myslíte, je dobré mít cestovní pojištění do zahraničí na dovolené když ano, tak proč

46. Máte představu, kolik utratíte bez cestovního pojištění do zahraničí při ošetření bolavého zubu

47. ...a kolik při operaci např. slepého střeva v nemocnici

Neděláme reklamu pojišťovně, chráníme vaše zdraví a hlavně vaši kapsu.

- InternetBanking 24

- Mobilní bankovníctví

Ráno, než šla Martina do školy, si u bankomatu vybrala ze svého účtu kapesné. Když šla ze školní jídelny, zkontrolovala si přes mobil, zda jí táta už peníze pomocí internetbankingu pošle na účet. „Jasně“, procedila mezi zuby, “ sklerotik“ a hned mu z mobilu zavolala.

Na druhé straně se hned po zvednutí mobilu ozvalo: “ Martinko, já vím, měl jsem fofr, už jdu na to, hned zadávám jednorázový příkaz na tvůj účet. Za chvíli to tam máš. Jo a řekni Markovi, že mu to už také posílám. Pá,pá.”

Martina si o přestávce opět zkontrolovala účet, a sláva, peníze dorazily.

2.2.3.2 Kontokorent – lákadlo svést se na kolotoči

POZOR: Poplatky, limity, sankční úrokové sazby při překročení limitu, nebo termínu splatnosti, potíže, když kartu ztratíte
POZOR:

Velký bratr nad splácením stále bdí.

48. Jaké jsou výhody bezhotovostního styku:

49. Jak funguje internetBanking:

50. Co je to kontokorent:

51. Co je to úvěrový registr a chtěli byste být v něm vedeni:

2.2.4 Způsob plateb z vašeho účtu v bance

- **Jednorázový platební příkaz**
- **Trvalý platební příkaz**
- **Sdružené inkaso plateb obyvatelstva (SIPO)**

- **Inkaso**
- **Platba kartou**

2.2.5 Charakteristika finančních institucí

2.2.5.1 Pět kategorií

- Banky a družstevní záložny
- Pojišťovny
- Úvěrové společnosti
- Penzijní fondy
- Obchodníci s cennými papíry

52. Co je to jednorázový příkaz

53. Co je to trvalý příkaz

54. Co je to Sdružené inkaso plateb obyvatelstva (SIPO)

55. Co je to inkaso

56. Co je to platba platební kartou

2.3 Cenová gramotnost – vývoj cen a inflace

Definice:

Cenovou gramotnost představují kompetence nezbytné pro porozumění cenovým mechanismům a inflaci. Významnou složkou cenové gramotnosti je porozumění principu „ceny peněz“ v čase, rozdílu mezi nominální a reálnou úrokovou sazbou a porozumění cenám finančních nástrojů a služeb v praktické podobě poplatků a úrokových sazeb.

2.3.1 Co je to inflace

Definice:

Inflace je ekonomický jev, který označuje všeobecný růst cenové hladiny, neboli snížení kupní síly peněz.

2.4 Nákup a inflace

Představte si, že cena za nákup v jednotlivých letech je vaše měsíční mzda. První i druhý rok zaměstnavatel zvýšil plat o nárůst inflace. Ve třetím roce sice opět zvýšil plat, ale méně, než byla inflace. Takže se musíte rozhodnout, co si nekoupíte, případně čeho koupíte méně, anebo si půjčíte – ale pozor, z čeho bude splácet!!

Inflace v praxi			
	rok 1/Kč	rok 2/ Kč	rok 3/Kč
1 kg hroznů	32	34	37
káva granko	110	115	120
Chleba	20	21	23
Mléko 1 litr	12	13	15
salám 1 kg.	83	85	88
cena nákupu	257,00 Kč	268,00 Kč	283,00 Kč
Mzda v letech	257,00 Kč	268,00 Kč	275,00 Kč

Z výše uvedené tabulky vyplývá, že první, i druhý rok, jste byli schopni pokrýt inflaci. Mzda, kterou jste vydělali, ji pokryla. Ve třetím roce však inflace převýšila vaši mzdu o 8 Kč, takže něco nemůžete koupit.

„Tati, já už z těch definicí blbnu. Můžeš mi prosím normálně vysvětlit, co je to ta Inflace? Zoufale se zeptala Martina táty.

Ten se chvíli zamyslel a poté ji uvedl následující příklad:

„Představ si Martinko, že šest dnů v týdnu budeš tvrdě pracovat, proto že miluješ hory a vždy každý, sedmý den, do těch hor pojeděš. Peníze, které vyděláš, ti vždy pokryjí tvoje náklady na domácnost a to co ušetříš, ti stačí na ty hory. Hory jsou pro tebe motivací, abys těch šest dnů zatnula zuby a tvrdě pracovala. A najednou zjistíš, že pořád pracuješ stejně tvrdě, máš stejnou mzdu, ale náklady na domácnost pohltily i peníze na ten sedmý den, na který

se těšíš a tu už na tu svoji zálibu nemáš peníze. Pohltit je nenasytný Bumbříček jménem INFLACE.“

„No nazdar,“ vzdychla si Martina,“ skvělá perspektiva. Ještě že nic nemám. Alespoň se mě inflace nedotkne.“

“Moje milá dcero, to se velmi pleteš. Inflace, se týká všech. I když nemáš zatím žádný majetek, o který bys v důsledku inflace mohla i přijít. Samozřejmě, že větší strach z inflace by měl mít člověk s matrací vycpanou bankovkami, než ten, kdo na majetku příliš nelpí.

Není-li však člověk jako Diogénes, jemuž prý stačil k životu starý sud, ryby a mořský vzduch, inflace se ho více či méně týká. I bezdomovcům se bude lépe dařit, pokud se jejich řady nebudou příliš rychle rozrůstat a lidé se budou zbavovat vysloužilých věcí v ještě dobře použitelném stavu, protože si budou moci dovolit pořídit nové.

Inflace se netýká pouze majetku, ale má vliv na vývoj celé ekonomiky, mj. i na zaměstnanost a výši reálných výdělků, tzn. koupěschopnost obyvatel. Týká se tedy skutečně (skoro) všech.“

2.4.1 Důsledky inflace

- Inflace negativně ovlivňuje mzdy, jejichž kupní síla klesá.

2.4.2 Co je to deflace

Opačným jevem k inflaci je deflace – tedy pokles cenové hladiny, zatímco dezinflace je snižování míry inflace (tzn. i při dezinflaci cenová hladina roste).

2.4.3 Cena peněz v čase

Peníze by neměly zahálet, ale myslíte vždy „na zadní kolečka“.

57. Co je to inflace:

58. Co je to deflace:

59. Jaké jsou důsledky inflace:

60. Koho se týká inflace:

2.5 Tvorba finančního plánu

Proč lidé neradi sestavují finanční plán?

2.5.1 Deset dobře míněných rad k sestavení finančního plánu

1. Buďte dobře připraveni, opatrujte si své zdraví
2. Dobře se musíte rozcvičit – ať si nenatrhnete svaly
3. Rozvrhněte si síly
4. Správně dýchejte
5. Předpokládejte překážky a úskalí, které vás čekají
6. Počítejte s tím, že se dostaví vaše osobní krize

7. Do cíle budete muset možná finišovat
8. Mějte na paměti, že cíl se sice blíží, ale pořád ještě daleko
9. V průběhu běhu se může měnit klima – horko, chladno, déšť
10. Když upadnete, zase vstaňte, nevzdávejte, když to vzdáte jednou, už nikdy nedoběhnete, naučíte se nevyhrávat, ale vzdávat

2.5.2 Jak sestavit finanční plán

1. Zhodnocení současné finanční situace - analýza
2. Stanovení reálných finančních cílů
3. Posoudit omezující okolnosti – faktory
4. Způsob dosažení stanoveného cíle – tedy strategii

Stanovme si jednoduchý cíl. Ke svým 60-tým narozeninám chci mít na kontě 500 tisíc korun. Zahrnete do plánu vše, co může pozitivně i negativně dosažení cíle dosáhnout.

61. Definujte svoje osobní cíle:

62. Pokuste se sestavit svůj finanční plán alespoň v základních bodech

2.6 Rozpočtová gramotnost

Rozpočtovou gramotnost představují kompetence nezbytné pro správu osobního/rodinného rozpočtu:

- schopnost vést rozpočet,
- stanovovat finanční cíle a rozhodovat o alokaci (omezení) finančních zdrojů
- zahrnuje i schopnost zvládat různé životní situace z finančního hlediska.

2.7 Administrativně právní – právo ochrany spotřebitele, reklamace

2.7.1 Právo ochrany spotřebitele

Co byste měli vědět, než si koupíte zboží.

1. Na každé zboží se vztahuje odpovídající záruční doba
2. Každé zboží je možno reklamovat tam, kde jste zboží koupili
3. Máte právo požadovat opravu
4. Výměnu za stejnou věc
5. Vrácení peněz

V případě, že se obchodník zdráhá reklamaci uznat a vy jste přesvědčeni o svojí pravdě, můžete se obrátit na Českou obchodní inspekci. Krajní možností je řešení soudní cestou.

Vysvětlíte, zda rozhodnutí obchodů byla při reklamacích správná

„ Martine, pamatuješ si na Lídu, od nás ze školy? Tak Lída koupila pro syna halové adidas. On šel hrát ven fotbal a rozpadly se mu. Lída je šla reklamovat a paní jí reklamaci neuznala. Lída ale chce dát reklamaci k soudu. Co myslíš, uspěje?“.....

Jak má Martin odpovědět, správně: ANO, nebo NE a proč:

„ No vidíš, to já jsem se před chvílí potkal s naším sousedem Petrem, a ten si akorát vlekł novou televizi. Tak jsem se zeptal, jestli mu jedna nestačí a on mi řekl, že mu po roce přestala hrát. Tak ji v záruce reklamoval a oni mu dali po 25. dnech novou.“

Proč dostal soused Petr novou televizi a proč po 25. dnech

„ To moje spolužačka Jana reklamovala kabelku. Rozjely se jí na ní švy. Po 30. dnech jí nabízeli novou, ale Jana řekla, že k tomu výrobku nemá důvěru, tak jí museli vrátit peníze.“

Proč spolužačce Janě vrátili peníze, a měla Jana právo vyslovit nedůvěru k výrobku, nebo se paní na reklamacích spletla

63. Jaká je záruční doba spotřebního zboží

64. Pokud je na výrobku napsáno Spotřebujte do---data, může být tento výrobek prodáván i po tomto datu:

65. Pokud je na výrobku napsáno Minimální trvanlivost do---data, může být tento výrobek prodáván i po tomto datu:

66. Jakou dobu má prodávající na vyřízení reklamace

67. Kdy má zákazník právo na výměnu zboží, nebo na vrácení peněz

Táta Martin se opět pohodlně usadil ve svém oblíbeném křesle a těšil se, jak si přečte noviny a dá s manželkou kafe. Ale všechno mělo být zase jinak. Rodiče miní, děti mění.....

V pokoji se objevila Martina a jí v patách

Marek.

„Táto, dnes jsme začali probírat peněžní, cenovou a rozpočtovou gramotnost. A já jsem z toho jelen.“

„Snad laň. Tak maminko, máme další vzdělávací večer.“

„Ale pořád lepší, než aby koukali na televizi, nebo hráli hry na počítači“ doplnila maminka

a postavila před tatínka hrnek s vonící kávou a zákusek. „Aby sis obalil nervy“ vysvětlila.

„A co ty tady Marku, ty finanční gramotnost nemáš“, obrátil se táta na syna.

„Ale táto, pořád mi říkáš, co se v mládí naučíš, ve stáří jako když najdeš, tak jsem se rozhodl rozšířit si svoje obzory, jak říká náš třídní“.

„Tak dobře,“ rezignoval táta, „jdeme na to, tak do mě“.

„No jo, ale já nevím, čím začít“, bědovala Martina.

„Dobře, víš, co jsou to vlastně finance?“ zeptal se táta. Martina zavrtěla záporně hlavou.

„Finance, to nejsou jen peníze. Je to všechno, co souvisí s naší finanční gramotností, nebo spíše v naší zemi finanční negramotností.“

2.8 Finančně gramotný občan

- Má alespoň hrubou představu o tom, kolik má aktuálně k dispozici vlastních peněz

- Vytváří si rezervy – např. pravidelným odkládáním části příjmu tyto rezervy mohou být jak obecného charakteru
- Při výběru finančního produktu zvažuje více nabídek a více zdrojů informací
Zná základní finanční produkty
- Je si vědom rizik spojených s některými finančními produkty
- Ví, co dělat, když dojde k odcizení či ztrátě platební karty
Ví, podle čeho si vybírat finanční produkty, například spotřebitelský úvěr
- Již přemýšlel o tom, z čeho bude žít ve stáří

2.8.1 Jak se chová finančně gramotný občan?

68. Napište co nejvíce bodů, jak se chová finančně gramotný občan

„Tak dobře táto, tohle chápu i já,“ ozval se Marek. „I když přesně nevím, co jsou to daně, ale podle toho, jak nadáváš, že jsou vysoké, jsou to asi peníze, které odvádíte s maminkou státu.“

„Brácha má pravdu, my budeme finančně gramotní, snažit se podle toho chovat, ale kde skončí ty vaše daně. U nějakého úředníka, kterého stejně vůbec neznám. A sám říkáš, že stát je nejhorší hospodář. A je to pravda. Podívej se na tu korupci na některých ministerstvech a místních úřadech. Nám se to vůbec nelíbí.“

„To mě také ne. I když říkáš, že úředníka neznáš, to je pravda. Ale konkrétně finance státu spravuje Ministerstvo financí. Na tomto ministerstvu se tvoří státní rozpočet. V jeho čele stojí ministr. A ten vzešel z voleb. Ať se nám to líbí, nebo ne, vzešel naštěstí z demokratických voleb. A ten nese plnou

zodpovědnost za státní finance. Jak zodpovědně se chová, to ti nikdo nezaručí.“

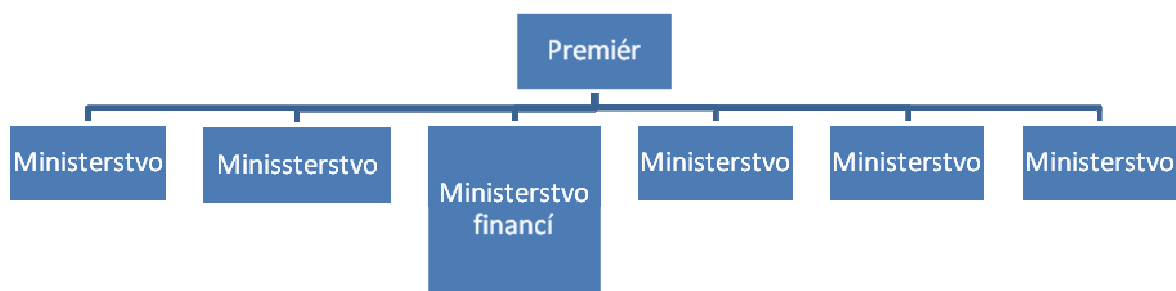

„První si uvědomme, co je to republika, vzniklo ze slova Res publica – věc veřejná. Stát, republika, je nás všech a je věcí nás všech. Na to máme právo.“

2.9 Jak funguje ministerstvo financí?

“Než si řekneme, jak funguje ministerstvo financí, podívejme se na jednoduché schéma vlády premiér a ministerstva – na počtu nezáleží, ten se mění. V čele každého ministerstva stojí ministr, který je podřízen a jmenován premiérem. Chod ministerstva řídí a garantuje příslušný ministr, který je za chod plně odpovědný. Můžete si ho představit jako finančního ředitele velké továrny.“

Ministerstvo financí je ústředním orgánem státní správy pro státní rozpočet republiky, státní závěrečný účet republiky, státní pokladnu České republiky. Ministerstvo financí je také orgánem správy pro finanční trh s výjimkou dozoru

nad kapitálovým trhem rozsahu působnosti Komise pro cenné papíry, daně, poplatky a clo a další.

1. Ministerstvo financí připravuje státní rozpočet – co je prakticky finanční hospodaření státu na jeden rok.
2. Po projednání s ministry všech resortů, předkládá ministr financí rozpočet na vládu.
3. Vláda rozpočet odsouhlasí a ve formě zákona předkládá parlamentu ČR, který jako jediný je oprávněn rozpočet schválit, nebo zamítnout.

„No dobře tati, ale proč máme dluh přes jeden bilion korun. Tenhle balík si teda vůbec neumím představit.“

„Na to odpovím otázkou. Ty jsi spokojená s výškou kapesného, které dostáváš? Nejsi, chtěla bys víc a k tomu jsou ještě některé mimořádné výdaje, třeba jedeš na lyžařský výcvik a to znamená zvýšené kapesné. A tak jak nejsi spokojená ty, nejsou spokojena ani všechna ministerstva. Lépe rozhazuje, než

šetří a tak křičí, zdůvodňují, vymýšlejí jak dostat víc miliard do svých resortů. A proto je ten dluh astronomický.“

„A z čeho se tvoří rozpočet státu?“

„Představ si řeku, do které přitékají potůčky a říčky – to jsou daně, cla, poplatky. To vše jde do státní kasy, na které je vodovodní kohoutek, ze které tečou výdaje proudem. A protože ten výtok je větší než přítok, tečou do pokladny i státní půjčky.“

2.9.1 Tok peněz

Typy rozpočtu

- **schodkový též deficitní rozpočet** (výdaje jsou vyšší než příjmy), důsledky: ztráta efektivnosti ze zdanění, nahrazování kapitálu veřejným dluhem, zvyšování inflace, deformace importu v důsledku zahraniční zadluženosti.
- **vyrovnaný rozpočet** (výdaje se rovnají příjmům)
- **přebytkový rozpočet** (příjmy jsou vyšší než výdaje)

69. Co je to ministerstvo financí:

70. Jaké jsou základní příjmy státního rozpočtu:

71. Jaké jsou výdaje státního rozpočtu:

72. Typy státního rozpočtu:

73. Jaký typ státního rozpočtu má ČR na letošní rok:

„A pro dnešek stačí. Zítra přijde děda Petr s babičkou. Chtějí měnit na domečku střechu, tak se chtějí poradit, jak si připravit výběr firmy. Chce zpracovat nabídku, aby mohl udělat poptávku.“

„A můžeme být u toho, to bude docela zajímavé,“ shodli se oba sourozenci.

„Tak jo, ale teď už“,

„já vím, vyčůrat, pomodli a spát“.

„Padejte oba.“

2.10 Co je to poptávka a nabídka a k čemu slouží

„Jo rodiče, chtěl jsem vám říct, co se mi stalo. Po škole jsem se stavila v supermarketu, a když jsem vyšla ven, tak ke mně přiskočili dva chlápci a začali mi nabízet hodinky a prstýnky, určitě značkové za výhodnou cenu. Byli dost dotěrní, a nechtěli chápat, že nic nechci. Takže mě zachránil spolužák Zdeněk. On měří skoro dva metry, takže se chlápci odporoučeli.“

“ Vidiš Martino a tady máš v praxi další téma finanční gramotnosti. Nabídka a poptávky v praxi. I když ne určitě legální. Ale takhle nějak, i když samozřejmě v daleko kulturnějším provedení, funguje nabídka a poptávka. Např. obchod, nebo obchodní řetězec osloví několik dodavatelů, třeba na dodávku mléka, stanoví si kritéria, za kterých je připraven podepsat smlouvu. “

„Takže když nabídnu litr mléka za 5 Kč, tak můžu dodávat,“

„To není tak jednoduché. Jednak si každý dodavatel spočítá, pod jakou cenu už nemůže jít. Výrobce musí mít taky zisk. Z čeho by obnovoval stroje a tak dále. Ale v zásadě cena je jedním, i když většinou nejdůležitějším kritériem. Roli hraje také kvalita, včasnost a množství dodávky. Většinou od množství se odvíjí i cena. Říká se tomu množstevní sleva. No a odběratel se s jedním, nebo i více dodavateli dohodne na všech podmínkách, podepíše smlouvu a může se uskutečnit dodávka. A my si pak chodíme nakupovat. Obdobně to chodí i v jiných oborech. Ale pozor, také se někdy firmy dohodnou na stejných cenách, například v okolí města benzínové pumpy. Tomu se říká kartelová dohoda. Když se jim to prokáže, dostanou pokuty od Úřadu pro hospodářskou soutěž. “

„Tak rodinko, právě dorazil děda s babičkou. Chce se poradit, kterého dodavatele si vybrat na tu opravy střechy u nich na domečku. Marku, kam se hrneš. To tě nebude bavit. “

„Ale u toho potřebuji být. Jednak si rozšířím svoje obzory, jak říká táta, ale hlavně musím dohlédnout, aby to moc nestálo. Děda by utratil zbytečně moc za střechu a pak, když za ním přijdu, omezí se tok jeho odměn za moje dobré známky a já bych mohl dopadnout jako náš státní rozpočet, v mínusu a to si rozhodně nechci připustit. Takže už to chápete, že je to v mém osobním zájmu. “

Všichni se rozesmáli a děda konstatoval „Tak to s tou tržní ekonomikou a finanční gramotností do budoucna nebude zas tak špatné,“ Otočil se na svého zetě. „Tak Martine, můžeme se do toho pustit? Martina se určitě také přidá a Marcelko, s babičkou nám uvaříte kafe a něco na zub.“

Jak to dopadlo s výběrem stavební firmy na opravu střechy dědova domku? To nám řekne Marek.

“Děda poptal 5 firem. S tátou si na internetu přečetli reference o firmách, nějaké reference měl táta od kamarádů. Děda si nechal u kamaráda, který dříve dělal rozpočty domů a teď je v penzi, spočítat na kus papíru, kolik by oprava měla asi stát. Nakonec jsme vybrali druhou nejlevnější firmu. Ta kromě odpovídající ceny nabízela delší záruku, kratší termín a zakrytí a další zajištění střechy před deštěm. Navíc doložila pojištění na stavbu. Teď už jenom, aby dodrželi všechno, co podepíší ve smlouvě.

Táta vždycky říká, že cena by měla odpovídat kvalitě výrobku. A babička dodala. Laciný, dvakrát placený.

Jo abych nezapomněl, pro mě je důležité, že cena je dobrá a já se díky tomu nedostanu do potíží státního rozpočtu. Děda mi za známky odměnu nekrátil...”

74. Napište, proč je někdy vysoká a proč někdy nižší cena ropy

75. Proč je vysoká cena vody

76. Proč jsou naopak nižší ceny u masa, mléka atd.

77. Co je to kartelová dohoda

2.11 Jak se tisknou peníze a čím je kryta měna

Tisk bankovek – ve státní tiskárně cenin na speciální bankovní papír, mají ochranné prvky.

Krytí bankovek je součástí celkového krytí měny, která je kryta aktivy České národní banky, z nichž nejvýznamnější je položka "Pohledávky vůči zahraničí, včetně cenných papírů v cizí měně", zahrnující především devizové rezervy. Podrobně se lze se strukturou aktiv a pasiv ČNB seznámit v bilanci ČNB publikované dekadně na internetové adrese ČNB.

78. Jaké znáte zahraniční měny a kde se používají:

79. Kde se tisknou bankovky:

80. Jaké je krytí bankovek:

2.12 KVÍZ - ÚTRATY A PLATBY

Zdroj: <http://www.dolceta.eu/ceska-republika>

2.13 Cvičení

1. Ivana a Radka mají dohromady 9 pětikorunových mincí. Ivana má o 25 Kč více než Radka. Kolik mincí má Ivana a kolik Radka:

2. Vyplat' te bankovkami částku 3 500 Kč (k dispozici máte bankovky v hodnotě – 50, 100, 200, 500, 1000 Kč) tak, aby počet bankovek byl:

a) co nejmenší:

b) co největší;

c) právě dvacet:

2.14 Shrnutí

Jaké jste získali poznatky?

- *Co je to peněžní, cenová a rozpočtová gramotnost*
- *Rozdíl mezi penězi a finančními prostředky*

- *Co jsou to hotovostní operace a hotovostní styk*
- *Co je a k čemu slouží PIN kód, proč je důležité ho chránit před zveřejněním*
- *Co je to bezhotovostní styk, formy bezhotovostního styku, platební karty*
- *Vysvětlili jsme si pojem KONTOKORENT*
- *Jaké jsou způsoby plateb z účtu v bance*
- *Co je to inflace a deflace a jejich důsledky*
- *Jaká je cena peněz v čase*
- *Jak a proč sestavit finanční plán*
- *Jaká je právní ochrana nás, spotřebitelů, jak postupovat při reklamaci*
- *Kdo je to finančně gramotný občan a jak se chová*
- *Co to je a jak funguje Ministerstvo financí ČR*
- *Jaký je tok peněz a typy rozpočtů*
- *Co je to poptávka a nabídka a k čemu slouží*
- *Jak se tisknou peníze a čím je kryta měna*
- *KVÍZ - ÚTRATY A PLATBY a cvičení*

Kalendář finanční gramotnosti

1	
2	
3	
4	
5	
6	
7	
8	
9	
10	
11	
12	
13	
14	
15	
16	
17	
18	
19	
20	
21	
22	
23	
24	
25	
26	
27	
28	
29	
30	
31	

POZNÁMKY:

3 Tržní ekonomika a peníze

LEKCE 3

Studijní cíle:

Po prostudování této kapitoly byste měli být schopni: formulovat a vysvětlit základy tržní ekonomiky, vysvětlit základy podnikání, co to je a jak funguje plánovaná ekonomika, jak to fungovalo v ČR před rokem 1989, k čemu slouží peníze jako platidlo, banky a koloběh peněz, dělba práce od pravěku, co je to směna peněz a kurzovní lístek, cena výrobku, jak si spočítat ceny s DPH a bez DPH, vyjmenovat platidla v různých zemích, procvičit si vše pomocí příkladů z praxe.

Co to je tržní ekonomika?

Jak básníci neztrácejí naději.

Citát:

„Podstatou podnikání je levně nakoupit, draze prodat, platbu pozdržet.“

Režie: Dušan Klein

Rodinka Rozumných se sešla u snídaně. Alespoň v sobotu a v neděli se snažili udržet tento rituál, kdy jsou všichni pohromadě. Táta si vzpomněl na setkání se spolužákem

„Včera jsem se potkal s kamarádem z vysoké. Zašli jsme na kafe. Míšovi se daří. Podniká v oblasti vymáhání pohledávek pro banky a pojišťovny. Zaměstnává v call centru 30 operátorek. Chtěl zjistit kontakty na vedení naší banky. Chce jim nabídnout svoje služby. Zeptal jsem se ho, kdy v sobě prvně objevil sklony k podnikání. Bylo to ještě v době hlubokého socialistického plánování. Jeho teta v té době se vdala do tehdejší Německé Spolkové republiky, součást dnešního Německa. Jednou mu k vánocům

přivezla kalkulačku. V té době to bylo, jako když dnes dostanete od rodičů svoji vysněnou motorku. Ve třídě stoupla jeho autorita o 300 %. Holky se kolem něj točily víc než dřív a počet „kamarádů“ se také rozrůstal. Kalkulačka se zalíbila soudružce učitelce a Míša v tom uměl vždycky „chodit“ a tak se domluvili, že jí kalkulačku prodá. Dohodli se na ceně 800Kč! To byla tehdy polovina platu učitele! V NSR stála tato kalkulačka 20 marek, což bylo v té době 400 Kč.“ Oproti ceně měl Míša 100% zisk!“

„Ale byl to přece dárek, jak to vysvětlil tetě a doma?“

„Míša uměl vždycky ze všeho vybruslit. Na to jsem se ho zeptal taky. Řekl, že ji ztratil a teta mu posla druhou kalkulačku. Já vám to neříkám, že to bylo fér. Ale chtěl jsem vám ukázat, jak funguje tržní ekonomika. U nás v té době byly kalkulačky nedostatkové zboží. Dnes koupíte takovou kalkulačku za 120 Kč. Trh se nasytil a technologie se posunuly daleko dopředu.“

“Tati a co mám dělat, abych mohl začít podnikat i když nebudu mít pro začátek peníze?“

“Když to vezmeme od této doby, je zatím se hlavně dobře učit i finanční gramotnosti. Čím budeš mít vyšší vzdělání, tím bys měl mít větší přehled a ten ti usnadní se více orientovat, jak a co chceš dělat.“

“Tím chceš říct, že když nebudu mít alespoň maturitu, tak nemám šanci podnikat? Co když budu řemeslně zručný?“

“Podívej, samozřejmě všichni nemůžeme mít vysokou školu. K podnikání je nutné mít především jasnou představu, čeho chci dosáhnout. Odhodlání, že to opravdu chci. Samozřejmě, že podnikají i lidé, kteří jsou vyučení třeba jako kadeřnice, automechanici, stolaři, malíři. Ale je potřeba mít

povědomí co podnikání obnáší. Vyučený automechanik může být úspěšnější podnikatel, než vysokoškolák s červeným diplomem. Ale nesmí zakrhnět a stále si musí doplňovat informace a třeba i vzdělání. Už si to pochopil?

„Jo bráško, ale taky pak můžeš zkrachovat a co pak“, rýpla si Martina.

Ted' musela maminka přijít se svojí ochránářskou rukou. „Martin určitě nezkrachuje. Já mu věřím. Ale kdyby přece, mám dobrý recept na to, jak se stát milionářem. Znáš to z vyprávění. Koupíš jablko za korunu, prodáš ho za dvě. Za dvě koupíš jablka a prodáš za čtyři. ...

„Jo, to je bezva. A na jablkách zbohatnu. A jak to on dělal maminko dlouho, než měl ten milion?

“No on to dělal tak dlouho, až si vzal miliardářovu dceru.“ Dopověděla anekdotu maminka.

81. Co je to tržní ekonomika:

82. Popište, co je to konkurenční prostředí:

83. Jak funguje nabídka a poptávka:

84. Chtěli byste někdy podnikat, když ano, tak v jakém oboru:

85. Jaké si myslíte, že přináší výhody a nevýhody podnikání:

86. Jaké si myslíte, že přináší výhody a nevýhody být zaměstnancem:

87. Proč jsou počítače a mobilní telefony levnější, než před 5. lety:

3.1 Co to je plánovaná ekonomika a jak funguje

“Jo mládeži, když jsme si popovídali o tržní ekonomice, víte jaký je nejkrásnější sen kapitalisty – monopol.”

“ Já znám monopoly, ale to je hra. Co je to monopol to nevím,“

“ Víte, že máme dvě základní filosofie. Kapitalismus, kde vše má svého vlastníka a stát nereguluje trh. A socialismus, kde většina firem a služeb je řízena státem prostřednictvím jeho úředníků. A tomu se říká monopol. Nikdo si nesmí konkurovat a ceny jsou určovány státem. Rohlík v Chebu stojí stejně, jako v Praze, Brně, nebo v Koutech nad Desnou.“

3.2 Jak to fungovalo u nás před rokem 1989

“Všechno plánovala Ústřední plánovací komise. Od jehly, přes toaletní papír, k lokomotivám. A když jsme nesehnali toaletní papír, tak byly dobré i noviny...Uzavíraly se pětileté hospodářské plány, tak zvané pětiletky. A když něco chybělo, říkalo se tomu nedostatkové zboží, na které se stály fronty. Mezi „prostým lidem,“ tak nám tehdy říkali politici vlády jedné strany KSČ, se tomu říkalo „podpultovky“. Známa, řekla známé, moje známá shání třeba punčocháče. Ta je schovala pod pultem a řekla, že mi je prodá, ale že nemůže sehnat banány pro děti. Tak jsem sehnala banány a měla jsem punčocháče. A když jsem chtěla koupit kilo hovězího masa, tak i když jsem nechtěla, musela jsem k tomu koupit i kilo bůčku. Co koukáte mládeži, Vy neznáte pohádku o kohoutkovi a slepičce? Znáte, tak to opravdu fungovalo. Ve všem“.

„Tak bych se prostě sbalila a jela si to koupit do ciziny“.

“Mohli jsme cestovat volně do NDR, Maďarska a omezeně do Polska. Když jste vyjeli do ciziny, museli jste před hranicemi vyplnit cestovní prohlášení, kde jste museli napsat, co vyvážíte přes hranice. Například: hodinky značky PRIM 1 kus, snubní prsten zlatý 1kus, řetízek, zlatý 1 kus. Když jste se vraceli zpět, museli jste prokázat, že vše zase vezete zpět a vypsát vše, co jste nakoupili, co bylo povoleno převést pře hranice. Samozřejmě se pašovalo. Třeba dětské oblečení z NDR a Polska, kde bylo mnohem levnější, než v tehdejší ČSSR. “

“To chcete říct, že jste nemohli jezdit k moři, studovat v cizině“?

“V cizině studovali jen vyvolení, děti vládnoucích činitelů a jejich známí a ti, co jim poklonkovali. Co se týká cestování, mohli jsme, ale jen přes cestovní kancelář Čedok, nebo CKM, ale to jste si museli vystát pořádně

dlouho frontu, s rizikem, že až na vás přijde řada, už bude plánovaný počet míst vyprodán. Opět fungovala pohádka o kohoutkovi a slepičce. Druhou možností bylo vycestovat na devizový příslib pro individuální cesty. Jeho získání bylo buďto za úplatek v penězích, protislužbou. Jedině tak jste mohli získat takzvané devizové prostředky, většinou dolary, ale jen v minimálním množství. A ještě jste neměli vyhráno, museli jste ještě získat výjezdní doložku, což bylo zvláštní úřední povolení. Na to všechno jste mohli čekat i několik let. My jsme si žádali s tatínkem 3x a pak nás to přestalo bavit a jezdili jsme do Maďarska na Balaton, kterému se říkalo „Maďarské moře. Ti, co to nemohli vydržet, emigrovali. Zkrátka podařilo se jim převážně dostat na zájezd do tehdejší Jugoslávie a přes utečenecké tábory, hlavně v Itálii, Německu a Rakousku a zůstat v těchto zemích, nebo odcestovat například do Austrálie, USA, Kanady. Byty a domy jim stát zabavil a získali je zase prominentní politici, úředníci a jejich známí.“

Fronta v den prodeje zájezdů u Cestovní kanceláře mládeže před rokem 1989

„S cestováním před rokem 1989 byl spojený ještě jeden fenomén, nemám na mysli nic jiného, než výjezdní doložku.

Výjezdní doložka byl dokument – zvláštní povolení, bez kterého nebylo v době komunistické vlády možné překročit československé státní hranice. K legálnímu překročení hranic bylo potřeba mít platný cestovní pas opatřený příslušnou výjezdní doložkou.“

“Vrat’me se k hospodářství a ekonomice. Ochrana soukromého vlastnictví byla vedlejší podřadnou záležitostí, socialistický člověk měl vlastnit jen takový majetek, který potřeboval k zajištění základních životních potřeb, vše ostatní bylo nadstandard.

Trestným činem bylo jakékoliv soukromé podnikání, jakýkoli obchod se ziskem. Koupit například auto za dvacet tisíc a za půl roku ho prodat za pětadvacet tisíc, bylo trestným činem. Viník mohl být potrestán za to, že věc koupil se spekulativním úmyslem. Zvláštní kapitolou byli meloucháři, což byli řemeslníci, kteří dělali práci načerno.

Bez melouchářů, by se například postavilo jen zanedbatelné množství rodinných domů. Socialistické stavební organizace musely přednostně stavět pro stát a jiné socialistické organizace.

Téměř veškerá půda byla v užívání státu, v osobním vlastnictví mohlo být maximálně 10 arů. To je na venkově směšná výměra, u každé usedlosti byla zahrada nebo louka mnohem větší. V prvopočátcích kolektivizace tyto pozemky, které měly větší výměru než 10 a, JZD obdělávalo nebo je členům přidělilo jako záhumenky (soukromé hospodářství člena JZD, které mu mělo zajistit potraviny), později zásluhou velké mechanizace nastal problém s jejich obděláním. Režim využil nízkých mezd (v roce 1983 byla průměrná mzda okolo 2.000 Kč).“

Socialismus neznal pojem nezaměstnanost. Vytvářel uměle pracovní místa. Kdo neměl práci, mohl jít do vězení. Takových příkladů socialistického hospodaření by bylo ještě hodně. Ale už stačí.“

„Až nás zase budete chtít děsit, budeme si raději povídat o upírech.“

88. Co je plánované hospodářství:

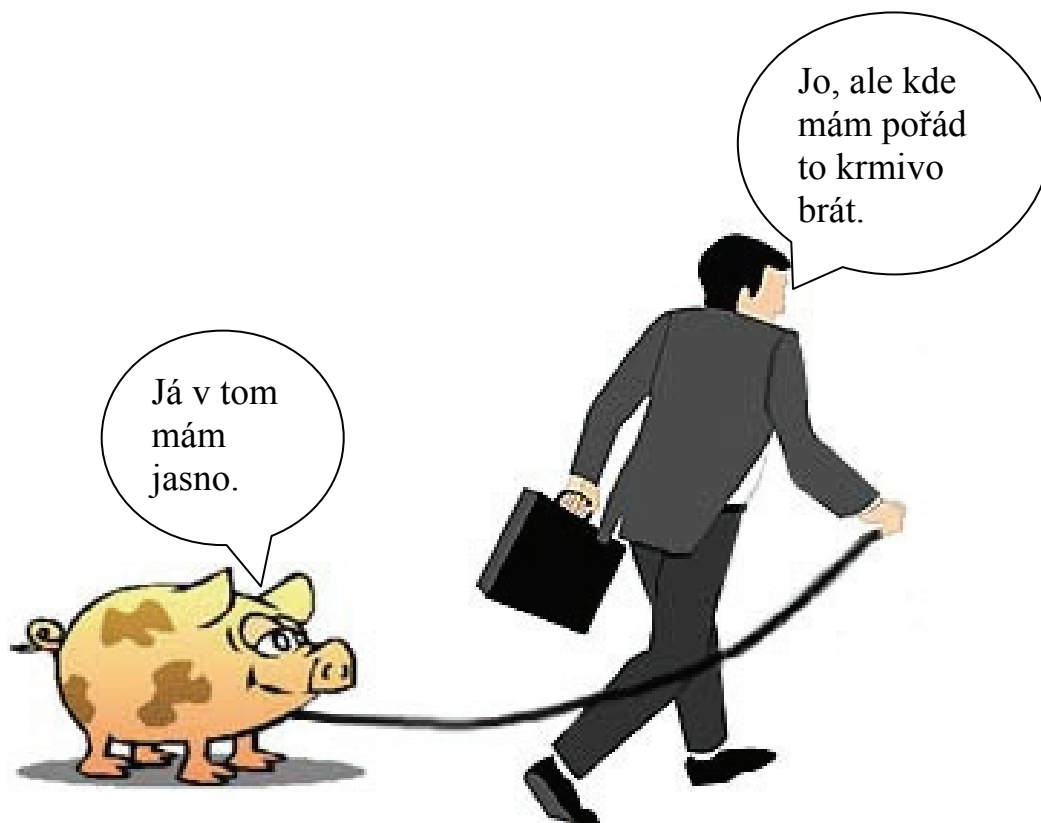
89. Co to byla Ústřední plánovací komise:

90. Co si představíš, když se řekne devizový příslib a výjezdní doložka:

3.3 K čemu slouží peníze jako platidlo

Za peníze se dá koupit všechno, ale jak se zpívá v jedné písničce „šťěstí za něj nekoupíš...“

Slouží k získání zboží a služeb. Dá se jimi stanovit přesně cena.

V první lekci jsme si představili české peníze. Nyní se k nim vrátíme.

91. Jaké má česká měna bankovky a kdo je na nich vyobrazen

92. Jaké má česká měna kovové mince

93. Co je pro nás nyní výhodnější měna - Koruna česká, nebo Euro a proč

94. Kolik jste u sebe měli nejvíce peněz a co jste si za ně koupili, nebo jste s nimi naložili jinak

3.4 Banky a koloběh peněz

“Táto, když pracuješ v bance, proč vlastně banky existují a co je koloběh peněz v životě?”

“Vzpomínáš si, jak jsme byli na dovolené v Římě a šli jsme si prohlédnout památky. Co jsme udělali se zavazadly, abychom se s nimi nemuseli nosit a aby nám je někdo neukradl. Dali jsme je do úschovny. No a banky poskytují stejnou službu. Fungují jako úschovna našich peněz, abychom je nemuseli nosit po kapsách, nebo jako to dělali naši prarodiče - schovávat je v posteli. Tak, jako si před odjezdem vlaku vyzvedneš zavazadla, tak si z běžného účtu kdykoliv vložíš a vyzvedneš svoje peníze.”

„Jo, ale do úschovny zavazadel musíme ta zavazadla osobně donést. To u banky nemusíme peníze osobně donést až na přepážku. I když poplatky platíme i v bance. Našla jsem si na internetu kalkulačtor a docela mě ty poplatky štvou. Já dávám do banky úspory a půjčuji bance za směšný úrok svoje peníze, aby mohla banka vydělávat. A ještě k tomu platím poplatky, za poskytované služby. Tady jsem ti táto – bankéři vypsala, za co všechno se musí platit bance. Co ty na to?. Platím za: vedení účtu, zasílání výpisu z účtu, frekvence zasílání výpisu z účtu, platební kartu, výběr z bankomatu vlastní banky, výběr z bankomatu cizí banky, výběr z bankomatu v zahraničí, přímé bankovníctví, příchozí platba z cizí banky, odchozí platba (příkaz k úhradě) do vlastní banky, odchozí platba (příkaz k úhradě) – do cizí banky, provedení trvalého příkazu – do vlastní banky, provedení trvalého příkazu – do cizí banky, provedení inkasa – do vlastní banky, provedení inkasa – do cizí banky, vklad na účet na pobočce, vklad nadměrné částky na účet na pobočce (tzv. nadměrný vklad), vklad na účet přes bankomat, výběr na pobočce, příjem mincí, výměna bankovek

“Matinko, máš pravdu, ale já, jako řadový zaměstnanec s tím nic nenadělám. Tržní ekonomika funguje, jak funguje, a musíme věřit, že si to trh vyřeší. Ale tak jako má náklady úschovna zavazadel na vlakovém nádraží, tak mají samozřejmě náklady i banky. Budovy, zaměstnanci, bezpečnostní systémy, úroky, které nám platí apod., musí také vydělávat. Proto peníze půjčuje, z toho má úrok a vybírá poplatky za provedené operace/transakce.“

“Já bych ti řekla něco o koloběhu peněz. Nedávno jsem četla článek od Lindy Goodmanové, která je populátorkou koloběhu peněz a popsala ho takto:

Dejme tomu, že váš příjem je deset tisíc korun měsíčně. Z nich je 80% vašich, tedy 8 tisíc Kč. Dalšíh 10%, tedy jednu tisícovku, musíte uložit na zlé časy. Zbylých 10%, tedy poslední tisícovku, věnujte. Kupte za to dárek, přispějte potřebným, pošlete na charitu, obdarujte nepříteli. Pokud to budete dělat pravidelně, peníze se vás budou držet, protože podporujete jejich tok.

Upozorňuji, že v uvedeném příkladu je třeba řídit se procenty, nikoliv částkou. Jinými slovy: z jakéhokoli příjmu je 80% vašich, 10% uložte a 10% věnujte.

Komu to nebude fungovat, udělal někde chybu.

Na to mi volali z T-Mobile. Nabízeli mi „výhodný tarif“, ovšem na konci hovoru se ukázalo, že bych musel mít nové číslo. Tato sebranka holičů („holit“ jako „ždímat peníze“) prozradí levárnu vždycky až nakonec. Nedoporučuji ji 10% z příjmu věnovat ani náhodou.“

„Ale existuje i jiné vysvětlení – vtipnější“.

Pane Nováku, odkud berete peníze?

Z nočního stolku.

A kdo vám je tam dává?

Moje žena.

A ta je bere odkud?

Já jí je dávám.

A vy máte ty peníze odkud?

Vždyť říkám, že z nočního stolku.

„Ale jak nám radí Linda Goodmanová, nezapomínejme na „zadní vrátka“. Je třeba si šetřit. Moje milé děti, můžete mi říct, proč byste měly, až budete vydělávat peníze, šetřit?“

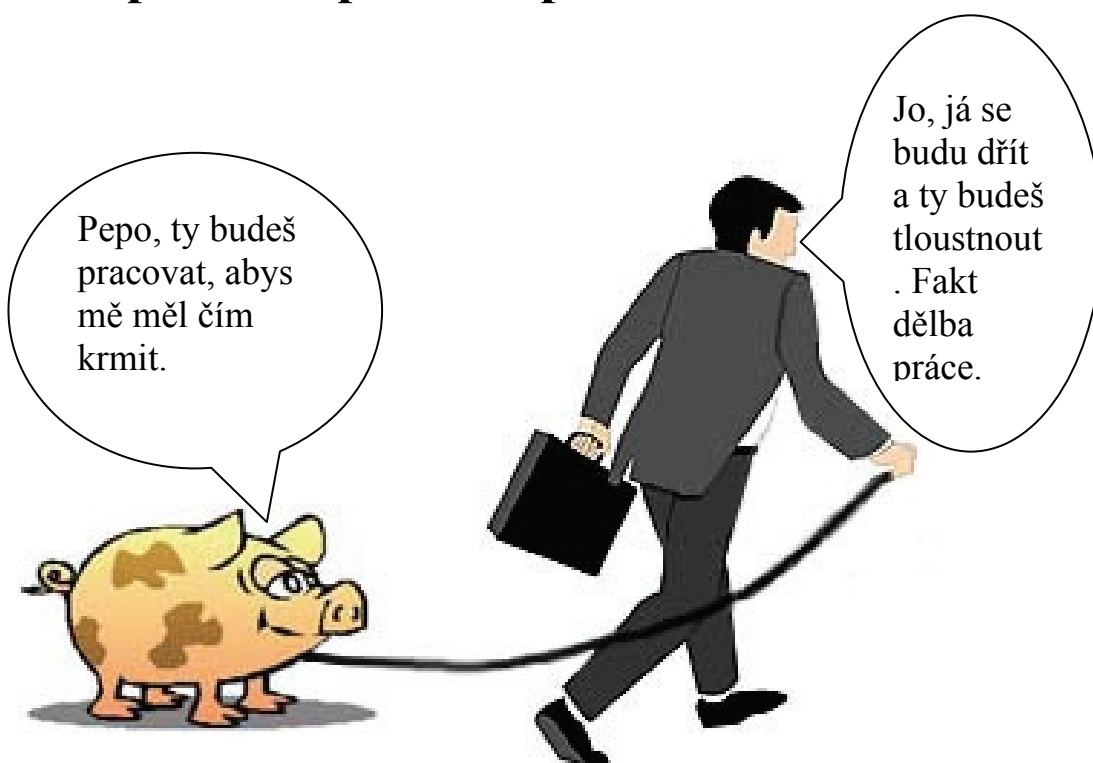
Nechejme nyní Martinu a Marka přemýšlet a

95. Proč je dobré šetřit. Na co si chci v nejbližší době našetřit já sám

96. Jak funguje koloběh peněz

3.5 Dělbá práce od pravěku po dnešek

Život v jeskyni

“Pokud si chceme něco říci o dělbě práce, je potřeba znát alespoň základy z historie, abychom se z ní mohli poučit a pokud možno, neopakovat stejné chyby. Přirozená dělba práce je dělba práce mezi mužem a ženou. Muž lovil, aby zajistil potravu rodu, žena sbírala plodiny a připravovala pokrmy. Jak vidíte, dělit se o práci, pomáhat si, není výmysl moderní doby, ale funguje od starší doby kamenné. Proběhly tři společenské dělby práce.

Jako první se oddělilo zemědělství od sběru a lovu – období neolitu

Ve druhé etapě se oddělila samostatná řemesla od zemědělství – doba bronzová

V poslední třetí etapě dochází k osamostatnění obchodu

Víte, že v poslední době se stále více hovoří o roli žen ve společnosti. Ženy ale vedoucí postavení již měli. Říkalo se tomu období matriarchát – žena jako zachovatelka rodu. Bylo to v období od starší doby kamenné do doby měděné.

V době měděné přebírá vedoucí úlohu muž, jako lovec, řemeslník, ochránce a bojovník. Nastává období patriarchátu. „

“Jo to znám z dějepisu. Když chtěl muž manželku, vlítnul do nějaké jeskyně, tam ji chytil za dlouhé vlasy a kyjem v jedné ruce a ženou ve druhé si ji odtáhl do svojí jeskyně. A byla svatba. Kdyby takhle někdo táhl Martinu, u toho bych chtěl být,“ pořouchle se smál Marek.

„Blbečku,“ okomentovala Markovi výroky Martina.

3.6 Dělbba práce v rodině

“Tak jo, historii jsme si zopakovali, ale vrátíme se do současnosti,” zavelel táta. „Já si vzpomínám, jak to fungovala u nás doma. Dříve to bylo více rozděleno na tak zvané mužské a ženské práce. Zejména na vesnici. Muž měl na starosti těžkou práci, skládání uhlí, nošení vody, tam kde nebyl vodovod, opravy domu, nebo bytu. Žena se starala, jak se říká „o teplo rodinného krbu“. Vařila, prala, žehlila, nakupovala, více se věnovala se dětem. Oba sice pracovali, ale na ženě toho leželo více.“

“Naštěstí se i toto více mění. Vidíte to například u nás doma. Nakupujeme většinou s tatínkem, případně i s vámi. Když jste byli malí, pomáhal mi tatínek s úklidem, chodil s vámi na procházky a výlety, abych si mohla psychicky odpočinout. A když jsem se vrátila do práce, pomáhal mi i s vyzvedáváním ze školky. Víte sami, že se s vámi učí a umí vám poradit. Když se něco doma pokazí, a neumí to opravit, zajistí po dohodě opraváře ten, kdo má na to zrovna čas. Není sice žádný kuchař a já to po něm ani nechci, ale uvařit umí a jak sám říká, čaj by nepřipálil. I když je ještě hodně domácností, kde to s dělbou práce není tak horké.“

“Jo, a já vynáším koš se smetím a bez řečí“.

„A já pomáhám s úklidem a občas i s vařením.“

“Jasně děti naše, ale jste přece součástí rodiny. A pokud chceme, abychom si vyšetřili čas na společné akce, musíme se snažit každý. Jak říkával MUDr. Plzák“:

„ Každý doma má v něčem autoritou. Největší chybou manželů je, vše dělat spolu. Hrůza. Každý v rodině musí dělat něco pro ty ostatní, musí to být vyvážené, nikdo nesmí mít pocit, že jiným slouží.

A na závěr - správná rodina se o práci doma vůbec nebaví, každý ví, co má dělat - bez keců. O to víc času je pak třeba na srandu. „

97. Co je to matriarchát

98. Co je to patriarchát

99. Jak má rozdělenou dělbu práce lidské tělo

100. Jak by podle vás měla vypadat dělba práce v rodině

“Stejně tak musí fungovat dělba práce v dobře fungující firmě. Vedení firmy – management – musí firmu řídit, výroba musí vyrábět, obchodníci obchodovat a snažit se co nejvíce prodat. IT pracovníci zabezpečovat techniku a servis, uklízečky uklízet. Ale hlavně, každý musí být profesionál ve svém oboru. Jedině tak bude firma dobře fungovat.“

3.7 Stanovení ceny výrobku – výpočet

Příklad:

Podnikatelský záměr zahájení výroby určitého výrobku:

Podnikatelský záměr vychází z následujících předpokladů:

- prodejní cena výrobku (p).....2 000 Kč/kus
- plánovaný objem výroby (q).....200 ks/rok

průměrné variabilní náklady [PVN]

- spotřeba materiálu (SM).....520 Kč/kus
- ostatní náklady (ON).....680 Kč/kus

- celkové průměrné variabilní náklady (CPVN)...(SM) 520 Kč/kus + (ON) 680 Kč/kus =
1 200 Kč/kus

- fixní náklady (FN).....40 000 Kč/rok

- **Výpočet s využitím analýzy bodu zvratu:**

Náklady

- variabilní náklady (VN).....(CPVN)1200Kč/kus x (q) 200 Kč/rok = 240 000 Kč
- fixní náklady (FN).....40 000 Kč/rok
- celkové náklady (CN).....(VN)240 000 Kč + (FN)40000 Kč = 280 000 Kč
- Tržby.....(p)2 000 Kč/kus x (q)200 ks/rok = 400 000 Kč
- Zisk před zdaněním ZPZ).....(tržby)400 000 Kč – (CN)280 000 Kč = 120 000 Kč

Rentabilita (R)

- $R = ZPZ : CN \times 100$ (ZPZ)120 000 Kč : (CN)280 000 = 0,43 x 100 = **43%**
- **Kritické množství produkce, nebo-li kritická mez (bod zvratu)**
- q_k (plán objemu výroby, kritická mez)= $FN : (p - CPVN) = 40\,000\text{ Kč/rok} : (2000\text{ Kč/kus} - 1200\text{ Kč/kus}) =$ **50 ks kritická mez (bod zvratu)**

3.7.1 Jak si můžete spočítat Daň s přidané hodnoty (DPH)

Výpočet podle § 37/1 Z DPH:

Daň = Cena Bez daně * koeficient

Koeficient = sazba daně/100

Koeficient pro sazbu 20% = 0,20 (19% = 0,19)

Koeficient pro sazbu 10% = 0,09 (9% = 0,09)

PŘÍKLADY na výpočet ceny včetně DPH:

Cena chleba bez DPH je 19,70 Kč. Cena včetně DPH 10%: $19,70 \times 1,10 = 21,67$ Kč

Cena televize bez DPH 14 550 Kč. Cena včetně DPH 20%: $14\,550 \times 1,20 = 17\,460$ Kč

Výpočet podle § 37/2 Z DPH:

Daň = Cena včetně daně * koeficient

Koeficient = sazba daně / (100 + sazba daně)

Vypočtený koeficient se zaokrouhlí na čtyři desetinná místa

Koeficient pro sazbu 20% = 0,1667 (19% = 0,1597)

Koeficient pro sazbu 10% = 0,0909 (9% = 0,0826)

PŘÍKLADY na výpočet ceny včetně DPH:

Cena chleba včetně DPH je 21,67 Kč. Výpočet výše DPH 10%: $21,67 \times 0,0909 = 1,97$ Kč

Kontrolní součet: $19,70 + 1,97 = 21,67$ Kč

Cena televize včetně DPH je 17460 Kč. Výpočet výše DPH 20%: $17460 \times 0,1667 = 2910,58$ Kč

Kontrolní součet: $14550 + 2910,58 = 17460,58$ Kč

3.7.2 Směna peněz

V první lekci jsme si říkali, že **Směny peněz probíhají v bankách a směnárnách.**

Na základě níže uvedeného kurzovního lístku proveďte následující výpočet výměny peněz:

Protože se letos rodina Rozumných rozhodla strávit dovolenou v Chorvatsku a mají vše zajištěno, potřebuje táta vyměnit na benzín a dovolenkovou útratu. Táta Martin pověřil Martinu výměnou Korun českých za Chorvatské Kuny (HRK) a protože se rozhodli strávit 2 dny na Balatonu, potřebují vyměnit ještě Maďarské forinty (HUF). A proto, že mu z loňska zbyly ještě Americké dolary USD a jejich kurz klesá, chce je táta vyměnit zpět na Kč.

1. Za 8 000 Kč chce vyměnit Chorvatské Kuny
2. Za 3 000 Kč chce vyměnit Maďarské forinty
3. Za 256 USD chce zpět Kč

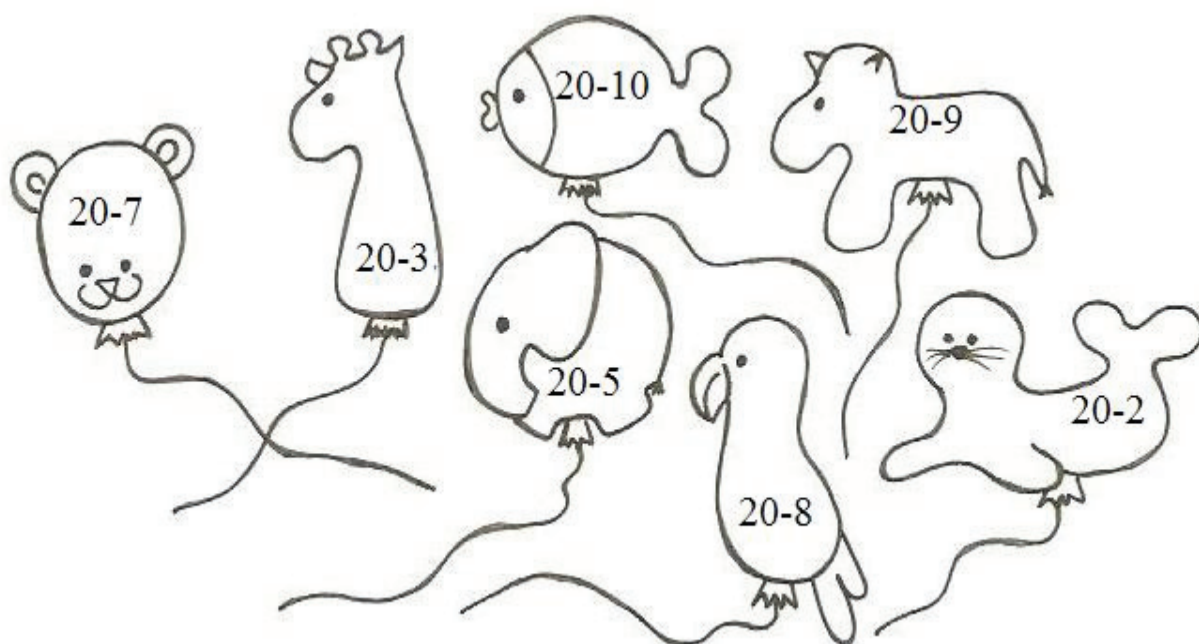
Pomůžete Martině s výměnou:

3.8 Kurzovní lístek – výměna bez poplatku

Stát		Kód	Mn.	Valuty nákup	Valuty prodej	
<u>Austrálie</u>		<u>AUD</u>	1	19,000	19,300	<u>Graf</u>
<u>Chorvatsko</u>		<u>HRK</u>	1	3,350	3,450	<u>Graf</u>
<u>Dánsko</u>		<u>DKK</u>	1	3,340	3,380	<u>Graf</u>
<u>EU</u>		<u>EUR</u>	1	24,800	25,200	<u>Graf</u>
<u>Japonsko</u>		<u>JPY</u>	100	22,700	23,200	<u>Graf</u>
<u>Kanada</u>		<u>CAD</u>	1	18,700	19,000	<u>Graf</u>
<u>Maďarsko</u>		<u>HUF</u>	100	9,000	9,200	<u>Graf</u>
<u>Norsko</u>		<u>NOK</u>	1	3,190	3,230	<u>Graf</u>
<u>Polsko</u>		<u>PLN</u>	1	6,280	6,430	<u>Graf</u>
<u>Švédsko</u>		<u>SEK</u>	1	2,770	2,810	<u>Graf</u>
<u>Švýcarsko</u>		<u>CHF</u>	1	19,800	20,200	<u>Graf</u>
<u>USA</u>		<u>USD</u>	1	18,700	19,000	<u>Graf</u>
<u>Velká Británie</u>		<u>GBP</u>	1	28,800	29,300	<u>Graf</u>

3.8.1 ÚKOLY – Zoologická zahrada

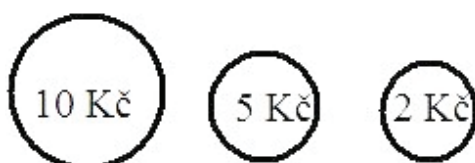
1. Jsi prodavačem a vydáváš dětem z dvacetikoruny. Doplň, ceny jednotlivých balonků.

medvěd		papoušek	
koník		luleň	
ryba		slon	
Který chybí?	Doplň.		

Odpověz Pepíkovi, který balónek je nejlevnější _____

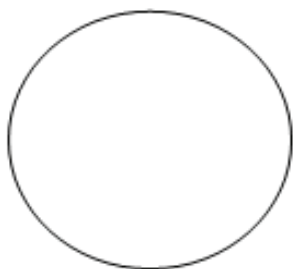
Maruška chce utratit všechny své zbylé peníze. Porad' jí, který balónek si má za ně koupit.

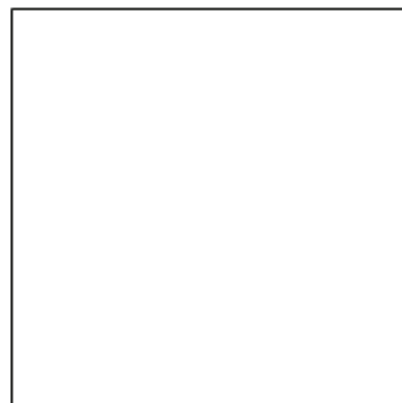
2. Jsi zmrzlinářem. Prodáváš kopeček čokoládové za 5 Kč, vanilkové za 3 Kč a kopeček s celými ořechy za 10 Kč. Kolik budou děti platit za své zmrzliny?

I				
	<i>Eva</i>	<i>Ola</i>	<i>Cyril</i>	<i>Jan</i>

3. Jsi architektem zoo. Dopiš podle svého plánu k jednotlivým výběhům zvířata, která do nich patří.

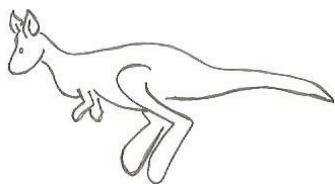

Lama obývá výběh ve tvaru kruhu.
 Pštros má výběh čtvercového tvaru.
 Lev je ve výběhu obdélníkového tvaru.

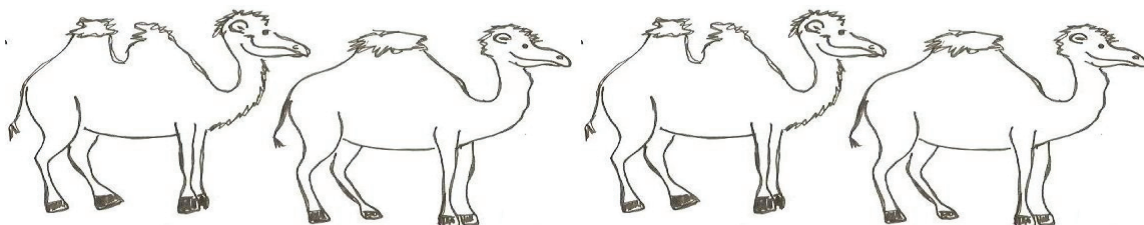
4. Jsi přírodovědcem. Odhadni, kolik měří klokaní skok.

m

Škrtni, co není možné měřit v metrech.

hrušky víno banány džus
 krajka balící papír limonáda
 uhlí šlůrk linoleum náclona

Velbloud nosí ve svém hrbu asi 10 kg tuku. Doplň tabulku.

Kolik pak nosí velbloud dvouhrbý?	
Kolik by nosil, kdyby měl tři hrby?	

mléko jablka knihy minerálka
 koberec suška dýně brambory
 látko dřevěná deska voda

Podtrhni, co se váží v kilogramech.

5. Jsi ošetřovatelem zvířat. Vybarvi správné dvojice stejnou barvou. Doplň výsledky.

Jedna samice lva porodila letos čtyři mláďata. Druhá dvě mláďata a třetí tři mláďata. Kolik lvíček se letos v naší zoo narodilo?	$20 - 7 =$
Gorily dnes snědly deset kilo ovoce, dvě kila zeleniny a kilo bambusu. Kolik kilogramů snědly?	$0 + 16 =$
Z dvaceti pštrosích mláďat bylo sedm darováno jiné zoologické zahradě. Kolik zůstalo v zoo mladých pštrosů?	$10 + 2 + 1 =$
K dvanácti papouškům dnes přibyli tři noví. Kolik máme v současnosti v zoo papoušků?	$4 + 2 + 3 =$
V naší zoo jsme do minulého týdne neměli pávy. V současnosti chováme šestnáct těchto okrasných ptáků. Kolik jsme jich získali?	$12 + 3 =$

6. Jsi řidičem vláčku v zoo. Nakresli, koho jsi dnes vezl. V prvním vagonku byly dvě děti, ve druhém tři, v prostředním se vezlo jedno, předposlední obsadily čtyři děti a v pátém jich jelo pět.

Kolik bys utržil, kdyby každé dítě zaplatilo korunové vstupné?	
Kolik by pak zaplatili pasažéři prvního a druhého vagonku?	
Kolik by zaplatili pasažéři předposledního a posledního vagonku?	

7. Vypiš profese, které sis dnes vyzkoušel/a. Chtěl/a bys vykonávat některé z vypsáních povolání? Pokud ano, podtrhni ji.

3.9 Shrnutí

Jaké jste získali poznatky?

- *Co je to, když se řekne, tržní ekonomika*
- *Konkurenční prostředí, nabídka, poptávka*
- *Je výhodnější podnikat, nebo být zaměstnancem*
- *Co je to plánovaná ekonomika a jak funguje*
- *Co to byl devizový příslib, výjezdní doložka*
- *K čemu slouží peníze, jako platidlo*
- *Proč máme banky a k čemu slouží*
- *Je dobré šetřit a na co, nebo žít „z ruky do úst“*
- *Co si představíte pod pojmem dělba práce v zaměstnání a v rodině*
- *Jak si spočítáte DPH a co to je DPH*
- *Co si představíte pod pojmem „směna peněz“ a kde se provádí*
- *Co je to „KURZOVNÍ LÍSTEK“*
- *Řešili jsme dané úkoly*

Kalendář finanční gramotnosti

1	
2	
3	
4	
5	
6	
7	
8	
9	
10	
11	
12	
13	
14	
15	
16	
17	
18	
19	
20	
21	
22	
23	
24	
25	
26	
27	
28	
29	
30	
31	

POZNÁMKY:

4 Všechno má svého majitele, vše někomu patří

LEKCE 4

Studijní cíle:

Po prostudování této kapitoly byste měli být schopni: pochopit, co je ochrana soukromého vlastnictví. Že krádež, ať je jakákoliv, je trestná. Co je to pirátství a proč je trestné. K čemu slouží ochranné svazy. Vysvětlíme si pojem rozhodčí doložky ve smlouvě a co je klamavé jednání klamavá reklama a jak se proti tomu bránit.

4.1 Ochrana vlastnictví

“Pokud by nebyla ochrana osobního vlastnictví, nikdo by se nesnažil mít vlastní majetek a zbohatnout. Vytvářet hodnoty, které se dědí z generace na generaci, starat se, rozšiřovat svůj majetek, firmu, podnikání. Všichni by žili v chudobě a chaosu.

Piráctví je špatné, ale lidé se ho stále dopouštějí a nedělejme si iluze, nikdy nevymizí. Je trestné a můžeš za něj i do vězení a samozřejmě poškození budou požadovat náhradu škody, která může být několik set tisíc, nebo i miliony korun.“

4.1.1 Všechno má svého majitele

- Ochranný svaz autorský (www.osa.cz) – hudební díla
- Česká protipirátská unie (www.cpufilm.cz) – filmová díla
- Business Software Alliance (www.bsa.cz) - software
- Úřad průmyslového vlastnictví

(www.upv.cz) – průmyslové (ochranné známky, patenty, užité vzory...)

4.1.2 Rozhodčí doložka

“Piráctví je věc, se kterou nelze souhlasit, ale ještě je tady další riziko, které ohrožuje nás všechny. A to je klamavé jednání, neboli nekalé praktiky, kterými se prezentují některé rádoby firmy a jedinci, kteří předem vědí, že nás chtějí oklamat, ošidit. Dopředu vědí, že to, co slibují a nabízejí, nejsou schopni a ani ochotni dodržet. Jsou ale bohužel lidé, kteří jim „skočí na lep“ a doslova se nechají oškubat jako husa na pekáč. Vyvíjejí na nás nátlak, abychom ihned na místě podepsaly smlouvu, která je nevýhodná, jednostranně sestavená v jejich prospěch. A navíc většinou obsahuje tak zvanou rozhodčí doložku.“

„Co to je rozhodčí doložka?“

“Pepa si půjde půjčit peníze do nebankovní firmy. Firma mu předloží smlouvu a v ní bude napsáno:

Smluvní strany se dohodly, že případné spory vzniklé mezi nimi z právních vztahů založených touto smlouvou nebo v souvislosti s ní budou rozhodovány v rozhodčím řízení s vyloučením pravomoci obecných soudů, a to rozhodcem panem..... bytem Rozhodčí řízení se bude konat v místě určeném rozhodcem. Řízení před rozhodcem se bude konat způsobem uvedeným v Řádu pro řízení před rozhodci ad hoc. Smluvní strany se dohodly, že náklady rozhodčího řízení, tj. poplatek za rozhodčí řízení, paušální náklady rozhodčího řízení a vyúčtovanou zálohu na náklady rozhodčího řízení uhradí ta strana, která neměla ve sporu úspěch, a to v takovém poměru, v jakém ve sporu podlehla. Výši nákladů řízení a jejich rozdělení určí rozhodci ve svém nálezu.

Na tom nic, co bylo v rozporu s našim právem. Celá „finta spočívá v tom, že:

Rozhodce musí být zletilý a způsobilý k právním úkonům. Dle zákona tedy nejsou požadavky příliš vysoké.

Ani zmínka o tom, že musí mít právní vzdělání. A navíc rozhodce píše do smlouvy zhotovitel smlouvy. Takže si tam navrhne člověka, o kterém ví, že příslušnou úhradu rozhodne vždy v tak zvaném rozhodcovském nálezu v jeho prospěch a ne ve prospěch Pepy. I kdyby byl Pepa v právu. Celou věc na popud Pepy může řešit soud, ale vzhledem k rozhodcovské doložce nemusí Pepa uspět.“

„A jak se můžu proti tomu bránit.“

“Jednoduše. Nepodepisovat žádnou smlouvu, ve které je rozhodčí doložka. Tím se dobrovolně zříkám v případě sporu, řešit tento spor soudní cestou. Ještě jednou, nepodepisujte nic, co bude mít rozhodčí doložku a hlavně, přečtěte si smlouvu, nebo si vezměte s sebou a porad'te se. Pokud vám

v tom bude někdo bránit, odejděte a v případě vyhrožování z jeho strany, i to už se stalo, volejte ihned policii, ale nepodepisujte.“

4.1.3 ČERNÁ LISTINA KLAMAVÝCH PRAKTIK

Černá listina obsahuje výčet praktik, které jsou automaticky považovány za klamavé a agresivní. Zde již není třeba zabývat se tím, zda je či není dané jednání v rozporu s požadavky odborné péče a zda je způsobilé ovlivnit chování spotřebitele.

- a) **nedodržování etických kodexů**
- b) **neoprávněné užívání značky**
- c) **Nepravdivé prohlášení, že výrobek / služba byly schváleny, ač tomu tak není**
- d) **vábivá reklama**
- e) **Slevy, slevy, slevy....**
- f) **Pouze dnes ušetříte...**
- g) **záruční podmínky psané čínskými znaky**
- h) **tvrzení, že výrobek / služba jsou dovolené**
- i) **pouze v našem obchodě Vám nabízíme záruku 24 měsíců**
- j) **skrytá reklama**
- k) **zastašování**
- l) **napodobování jiného výrobce**
- m) **pyramidové programy**
- n) **konec činnosti - totální výprodej každý měsíc**
- o) **zaručeně vyhrajete**
- p) **vyléčí všechny nemoci..**
- q) **klamání o nákupních podmínkách**
- r) **soutěže o ceny, které neexistují**
- s) **nic není zadarmo**
- t) **matení spotřebitelů při kládání faktur k propagačním materiálům**
- u) **skrytý profesionál**
- v) **celosvětová záruka**

<http://www.triky.eu/home/erna-listina-klamavych-praktik>

4.1.4 JAK SE BRÁNIT NEKALÉMU JEDNÁNÍ

Pokud se setkáte s jednáním, které Vám připadá nekalé, obraťte se na dozorový orgán.

Ve většině případů se bude jednat o **ČOI – Českou obchodní inspekci** (více informací naleznete zde - <http://www.coi.cz>), která je dozorovým orgánem ve všech případech, kdy neexistuje orgán speciální, viz níže jmenované.

V oblasti prodeje zemědělských, potravinářských, kosmetických, mydlářských, saponátových a tabákových výrobků je dozorovým orgánem **SZPI – Státní zemědělská a potravinářská inspekce** (více informací naleznete zde - <http://www.szpi.gov.cz>)

Na úseku veterinární péče vykonává dozor **SVS - Státní veterinární správa** (více informací naleznete zde <http://www.svscr.cz/>)

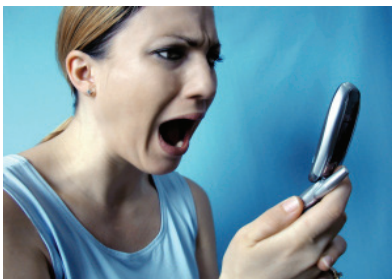
Dozor na úseku poskytování finančních služeb vykonává u bankovních subjektů **ČNB – Česká národní banka** (více informací naleznete zde <http://www.cnb.cz/>), u nebankovních subjektů poskytujících spotřebitelské úvěry je to opět ČOI.

- **Jak postupovat při podávání podnětu?**
- **Co se stane se smlouvou, která byla uzavřena na základě takového nekalého jednání?**

<http://www.obcanskeporadny.cz/> <http://www.spotrebitel.info/poradna/>)

- 1) Smlouva uzavřena v důsledku omylu
- 2) Smlouva uzavřena v tísní za nápadně nevýhodných podmínek
- 3) Rozpor s kupní smlouvou
- 4) Smlouva uzavřená na základě psychického nátlaku (bezprávních výhrůžek) či v rozporu s právními předpisy

4.2 Podvodná volání a sms zaplavují ČR

“Na displeji se mi objevil nepřijatý hovor z čísla +2431230292. Myslel jsem, že je to pražské číslo, a tak jsem na něj zavolaal. Uslyšel jsem neznámý jazyk a za minutu hovoru zaplatil 95 korun,” stěžuje si v několika internetových diskusích postižený uživatel.

Pozor na tato a podobná čísla:

+2431231251, +23222280625, +23222280625, +2431230292, +2431231254

Jak vypadá podvodná SMS:

Gratulujeme, dnesek je pro Vas stastny den, byl(a) jste vylosovan(a) v soutezi o mobilni telefon Nokia N96. Vyhrál(a) jste krasny mobilni telefon v cene 15 000 Kc, staci aby jste nam zaslal(a) bezplatnou overovací SMS: P www n96 na cislo 9030999, jakmile si overime Vase kontaktni udaje, budeme Vas telef onicky kontaktovat, zadne skryte poplatky nebo tarify!

Telefonní číslo použité v podvodné zprávě spadá pod správu společnosti AGMO CZ, s. r. o.

Zdroj: <http://www.seznampodvodniku.cz/?p=258>

101. Co je to pirátství

102. Je pirátství trestné, a když ano, jaké mohou být tresty

103. Znáte některé instituce, které chrání autorská práva

104. Pokud byste v životě něco vymysleli a někdo jiný by vám tyto myšlenky ukradl, a přižívoval se na vás, vadilo by vám to? A když ano, tak proč

105. Víte, co jsou to klamavé praktiky, nekalé jednání

106. Jak se proti klamavým praktikám, nekalému jednání bránit

107. Co je to rozhodčí doložka

108. Kdo může být rozhodcem

109. Setkali jste se s podvodnou sms zprávou a kolik jste zaplatili Kč za tuto „zkušenost“

4.3 Shrnutí

Jaké jste získali poznatky?

- *Co je to ochrana vlastnictví a proč je důležitá*
- *Vyjmenujte některé instituce, které chrání osobní vlastnictví*
- *Co je to pirátství*
- *Co je to ROZHODČÍ DOLOŽKA*
- *Co je to ČERNÁ LISTINA KLAMAVÝCH PRAKTIK a víte, co obsahuje*
- *Jak a kde, se budete bránit proti nekalému jednání*
- *Proč si dát pozor na podvodná volání a sms, jak je poznáte*

Kalendář finanční gramotnosti

1	
2	
3	
4	
5	
6	
7	
8	
9	
10	
11	
12	
13	
14	
15	
16	
17	
18	
19	
20	
21	
22	
23	
24	
25	
26	
27	
28	
29	
30	
31	

POZNÁMKY:

